

ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ !

ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾದ ಹಿಂದಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪರಿಚ್ಛಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಾಕರಣವು ಭಾಷೆಯ ಭದ್ರ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ. ಎ. ಎಚ್. ಹುಂಡೇಕಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ. ಎಮ್. ಎಚ್. ಬೆಳದವರ ಇವರು ದ. ಭಾ. ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆ(ಮದ್ರಾಸ)ಯ ಅನುಭವಿಕ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸಾಹಿ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಇವರ "ಆದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-1"ವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಓದಿದೆನು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕ ಬಂಧುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಲೇಖಕರ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾವ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವು ನೀಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಧಾರವಾಡ
೧-೬-೧೯೬೦

ಎ. ವಿ. ಕೌದಿ, ಬಿ. ಎ.

ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ,

ಕ. ಪ್ರಾ. ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಭಾ, ಧಾರವಾಡ

ನಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿದೆ !

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಿಂದಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು "ಆದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-1" ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಹೊರಬಂದಿದೆ; ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ನಿಷಯ ವಿವೇಚನೆಯು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ವಾಕರಣ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದು, ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ೫, ೬ ಮತ್ತು ೭ನೆಯ ಇಯತ್ತೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ
ಅನುಸಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

आदर्श

हिन्दी-कन्नड व्याकरण-I

ಆದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-I

★

लेखक :

अ. हु. हुण्डेकार,

रा. भा. विशारद; H. S. S;

S. T. C. (Hindi); कन्नडजाण

और

म. हो. बेळलदवर,

रा. भा. विशारद; H. S.

S. T. C. (Hindi), कन्नडजाण

★

प्रकाशक :

जयहिन्द प्रकाशन, धारवाड

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಬಿ. ಎಚ್. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ,
ಜಯಹಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಧಾರವಾಡ.

ಅಧಿಕೃತ ಮಾರಾಟಗಾರರು :
ಗಿರಿಜಾಧವ ಬೆಳಲದವರ,
ವಿರಕ್ತಮಠ ಗಲ್ಲಿ,
ಧಾರವಾಡ.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ಜೂನ್ 1960

[ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸಮಸ್ತ ಅಧಿಕಾರವು ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.]

ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು

ಕಳಿಸುವ ವಿಳಾಸ :

ಮ. ಹೊ. ಬೆಳಲದವರ,

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಮ್. ಜಿ. ಪಾಲೇಕರ,

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಗೂ, ತನ್ನ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ತನ್ನ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ರೂಪರೇಷೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗುಣಗಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯಾಕರಣಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ; ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತರಗತಿಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೇ ರಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಅದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯ. **ನುರಿತ ಹಿಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಸರ್ವಶ್ರೀ. ಎ. ಎಚ್. ಹುಂಡೇಕಾರ ಹಾಗೂ ಎನ್. ಎಚ್. ಬೆಳಲದವರ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ತಳಹದಿಯಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಮ್ಮೆದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.** ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪಾಠ್ಯಕ್ರಮವಿರದೆ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ.

ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಭೇದ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳು, ಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಅಸನ್ಯ ಭೂತ-ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದುವಾಗ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅನುಸ್ವಾರದ್ಲೆ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ವಿವೇಚನೆ, ಮಾತನಾಡುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆ, ಭವಿಷ್ಯತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಖಿ ಮತ್ತು ಇ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹೆತ್ತುವಾಗ ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹೆತ್ತುವಾಗ, ಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಈ ವ್ಯಾಕರಣದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು, ಇದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಕೊರತೆ ಇತ್ತು. ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಈ “ಆದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-1” ಪೂರೈಸುವುದಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಯು. ಬಿ. ಹಿಲ್ }
ಧಾರವಾಡ }
೨೯-೫-೧೯೬೦ }

ಆರ್. ಸಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ,
ಎಮ್. ಎ; ರಾ. ಭಾ. ವಿಶಾರದ.

ನಮ್ಮ ನುಡಿ

ಭಾವೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಲಿತು ನಂತರ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿಯುವ ಪದ್ಧತಿಯೇನೋ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೇಸರಿ. ಆದರೆ ಇದು ಮಾತೃಭಾಷೆಗೆ ಸರಿಮಿತಿತ ಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮಾತು. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಅದುಕೂಡ ಕೊಂಚ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುವಾಗ ಭಾಷೆಗೆ ತಳಹದಿಯಾದ ವ್ಯಾಕರಣವು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ತಳಹದಿ ಇಲ್ಲದ ಭಾಷಾಕಟ್ಟಡವು ಬಹುದಿನ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನದತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ಪಾಠ್ಯ ಕ್ರಮ- ಕ್ರಮಸಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಭರವಸೆ ನನಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ದ. ಭಾ. ಹಿಂ. ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆ (ಮದ್ರಾಸ)ಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಆದರ ಪಾಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತಹ ದಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ

ದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣತೆ ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನವನೇ ಪೂರ್ಣನಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಜ್ಞ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿಧಾಯಕ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹರ್ಷ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚತುರ್ಭಾಷಾ ಪರಿಣತರೂ, ಕವಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ನಾಟಕಕಾರರೂ ಆದ **ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ಸಿ. ಭೂಸನೂರಮಠರವರು** ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ ಸುಯೋಗ್ಯ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಉಪಕೃತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ **ಶ್ರೀಮಾನ್. ಶ್ರೀ. ಯ. ಶೀಲವಂತರವರು** ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡ ನಗರ ಸಭೆಯ ಸ್ಥೂಲಬೋರ್ಡಿನ **ಎ. ಓ. ರವರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಎಮ್. ಮೇಗೂರರವರು** ಅದರಂತೆ ಜನತಾಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಿಕೆಯರಾದ **ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಿನಿ ಮಹಿಷಿಯವರು**, ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ **ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ. ವ್ಹಿ. ಕೌದಿ ಯವರು** ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುಶಂಸಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಸದಾಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾದ **ಶ್ರೀ. ಪಾಲೇಕರ ಮಂಗೇಶರಾಯರು** ತೀವ್ರವಾಗಿ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಎಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕತೆ ವಹಿಸಿದರೂ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದೋಷಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಪಾಠಕರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಿರಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇವೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಈ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರಸೇವಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವರೆಂದು ನೆರೆನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಜೈಹಿಂದ! ಜೈ ಹಿಂದಿ!!

ಲೇಖಕರು

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ಪಾಠ	ವಿಷಯ	ಪುಟ	ಪಾಠ	ವಿಷಯ	ಪುಟ
1	ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕರಣ	1	19	ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ.	83
2	ವಾಕ್ಯಗಳು	8	20	ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲ	85
3	ಅಜ್ಞಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು	12	21	ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಆಕರ್ಮಕ)	88
4	ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಮಾನಕಾಲ	15	22	ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಸಕರ್ಮಕ)	92
5	ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ಮಾನಕಾಲ	19	23	ಅಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲ	95
6	ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ	23	24	ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ	98
7	ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ	30	25	ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯಗಳು	100
8	ಲಿಂಗ	33	26	ವಾಹ ಪ್ರಯೋಗ	103
9	ವಚನಗಳು	38	27	ವಾಹ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಗ	105
10	ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು	43	28	ಕರ ಪ್ರಯೋಗ	108
11	ಕಾ, ಕೆ, ಕೀ ನಿಯಮ	50	29	ಸಕ ಪ್ರಯೋಗ	111
12	ವಿಶೇಷಣಗಳು	53	30	ಕೃಕ ಪ್ರಯೋಗ	113
13	ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು	57	31	ಹೀನಾ, ಪಟನಾ ಗಳ ಪ್ರಯೋಗ	116
14	ಸರ್ವನಾಮಗಳು	59	32	ದೇನಾ, ಲಗನಾ ಗಳ ಪ್ರಯೋಗ	118
15	ಸರ್ವನಾಮಗಳು	67	33	ಅಂಕಿಗಳು	121
16	ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯಗಳು	73			
17	ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳು	77			
18	ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮ	80			

ವಿ.ಸೂ:- 7, 31 ಮತ್ತು 32 ನೆಯ ಪಾಠಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ

आदर्श हिन्दी कन्नड व्याकरण-1

पाठ 1

अक्षर प्रकर्ण (अक्षर प्रकरण)

★★

वर्णमाला (वर्णमाली)

हिन्दी भाषೆಯ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳು 13 ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನಗಳು 33 ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು 46 ಅಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ.

स्वर (स्वरಗಳು)

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः
अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए ऐ ओ औ अं अः

वर्गीय व्यंजन (वर्गीय व್ಯंजनಗಳು)

क ख ग घ ङ ('क' वर्ग)
क ख ग घ ङ

च छ ज झ ञ ('च' वर्ग)
च छ ज झ ञ

ट ठ ड ढ ण ('ट' वर्ग)
ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न ('त' वर्ग)
त थ द ध न

ಪ ಫ ವ ಭ ಮ ('ಪ' ವರ್ಗ)
 ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ

ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನ (ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು)

ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹ
 ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹ

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಠ' ಇಲ್ಲ; ಆದರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ:-
 ಬೇಡಗಾವೆ | ಕ್ಷ, ತ್ರ, ಜ್ಞ ಇವು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ (ಒತ್ತಕ್ಷರ) ಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಗಳನ್ನು ಕ್ಷ, ತ್ರ, ಜ್ಞ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಾರಹಖಡಿ (ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳು)

ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಗಳ ಅಥವಾ ಬಳ್ಳಿಗಳ ರಚನೆಯ ಅನುಕೂಲ ಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವುಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅ ಆ ಅ ಇ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ ಅ ಉ
 ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ಎ ಐ ಒ ಔ ಅಂ ಅಃ

ಸ್ವರಚಿಹ್ನೆ (ಸ್ವರ ಚಿಹ್ನೆಗಳು)

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ಎ ಐ ಒ ಔ ಅಂ ಅಃ
 - | | | | | | | | : :

- ವಿ. ಸೂ.- 1) ಅ, ಆ, ಇ, ಉ, ಊ, ಋ, ಎ, ಐ, ಒ, ಔ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ **ಅ,ಆ,ಇ,ಉ(ಁ),ಊ(ಃ)** ಈ ರೀತಿಯೂ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.
 2) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಎ, ಒ ಗಳೆಂಬ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸ್ವರ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸು
ತ್ತಾರೆ.

ಕ	ಕಾ	ಕಿ	ಕಿ	ಕು	ಕು	ಕು	ಕೇ	ಕೈ	ಕೋ	ಕೌ	ಕಂ	ಕಃ
ಕ	ಕಾ	ಕಿ	ಕೀ	ಕು	ಕೂ	ಕೈ	ಕೇ	ಕೈ	ಕೋ	ಕೌ	ಕಂ	ಕಃ
ಗ	ಗಾ	ಗಿ	ಗಿ	ಗು	ಗೂ	ಗೈ	ಗೇ	ಗೈ	ಗೋ	ಗೌ	ಗಂ	ಗಃ
ಗ	ಗಾ	ಗಿ	ಗೀ	ಗು	ಗೂ	ಗೈ	ಗೇ	ಗೈ	ಗೋ	ಗೌ	ಗಂ	ಗಃ
ದ	ದಾ	ದಿ	ದಿ	ದು	ದೂ	ದೈ	ದೇ	ದೈ	ದೋ	ದೌ	ದಂ	ದಃ
ದ	ದಾ	ದಿ	ದೀ	ದು	ದೂ	ದೈ	ದೇ	ದೈ	ದೋ	ದೌ	ದಂ	ದಃ
ಚ	ಚಾ	ಚಿ	ಚಿ	ಚು	ಚೂ	ಚೈ	ಚೇ	ಚೈ	ಚೋ	ಚೌ	ಚಂ	ಚಃ
ಚ	ಚಾ	ಚಿ	ಚೀ	ಚು	ಚೂ	ಚೈ	ಚೇ	ಚೈ	ಚೋ	ಚೌ	ಚಂ	ಚಃ
ಶ	ಶಾ	ಶಿ	ಶಿ	ಶು	ಶೂ	ಶೈ	ಶೇ	ಶೈ	ಶೋ	ಶೌ	ಶಂ	ಶಃ
ಶ	ಶಾ	ಶಿ	ಶೀ	ಶು	ಶೂ	ಶೈ	ಶೇ	ಶೈ	ಶೋ	ಶೌ	ಶಂ	ಶಃ

ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ (ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳು)

ಕ, ಗ, ಚ, ತ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ೧ ಈ ಉದ್ದನೆಯ ಚಿಹ್ನೆಕ್ಕೆ ಪಾಣಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಾಣಿ ಯನ್ನನು-ಲಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- (೧) ಪಾಣಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಉದಾ:- ಕ, ಘ (೨) ಪಾಣಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಉದಾ:- ತ, ಥ, ಶ ಇತ್ಯಾದಿ.
(೩) ಪಾಣಿ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಉದಾ:- ಳ, ಠ, ಠ, ಡ, ಢ, ಢ, ಢ, ಢ, ಢ, ಢ, ಢ, ಢ.

ವಿ. ಸೂ:- ೨ ದ ಬಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ತ್ವ, ತ್ವ ಕಾರವನ್ನು ಕ್ವ, ಕ್ವ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯದೆ ತ್ವ (ರು) ತ್ವ (ರು) ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯತಾಗದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಒತ್ತಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಳಿದ ಅಕ್ಷರ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಒತ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— ಪುಸ್ತಕ, ಸಂಸ್ಕೃತ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಅರ್ಧವನ್ನಾಗಿಯೂ ಕೊನೆಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವನ್ನಾಗಿಯೂ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: - पुस्तक, संस्कृत ।

ಪಾಙ್ಚಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪಾಙ್ಚಿ ಯ ಮುಂದಿನ ಅಲ್ಪಾಂಶವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—	ಕ + ಯ = ಕ್ಯಾ	ಕ್ಯಾ
	ಕ + ತ = ಕ್ತ	ರಕ್ತ
	ಫ + ತ = ಫತ	ಹಫತಾ
	ಫ + ಲ = ಫಲ	ಫಲಾರೆನ್ಸ

ಪಾಙ್ಚಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪಾಙ್ಚಿ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—	ಗ + ನ = ಗನ	ಲಗನ
	ಸ + ಜ = ಸಜ	ಮಸಿಜದ
	ಷ + ಟ = ಷಟ	ಕಷಟ
	ಖ + ನ = ಖನ	ಅನ್ನ (ಅನ್ನ)

ಖ + ತ = ಖ್ತ ಸಖ್ತ
 ಘ + ನ = ಘನ ವಿಘನ (ವಿಘ್ನ)

ಪಾಝೆ ಇಲ್ಲದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವ್ಯಂಜನವನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಂಜನದ ಚಿಹ್ನವು () ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅಕ್ಷರದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲ್ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:- ಟ್ = ಟ್, ಡ್ = ಡ್, ತ್ = ತ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಡ + ಗ = ಡ್ಗ ಖಡ್ಗ
 ಡ + ಡ = ಡ್ಡ ಅಡ್ಡಾ
 ಟ + ಠ = ಟ್ಠ ಚಿಟ್ಠಿ
 ಟ + ಟ = ಟ್ಠ ಟ್ಠ್ಠ್ಠ

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಂತೆ ಬಂದರೆ ಕೆಳಗೊಂದು ಬರೆಯುವ ರೂಢಿಯೂ ಉಂಟು. ಉದಾ:- ಖಡ್ಗ, ಅಡ್ಡಾ, ಚಿಟ್ಠಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೆಲವು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಂತೆಯೂ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ದ + ದ = ದ್ಧ ಭದ್ಧಾ
 ದ + ಥ = ದ್ಥ ಬುದ್ಧ
 ಕ + ತ = ಕ್ತ ರಕ್ತ (ರಕ್ತ)
 ತ + ತ = ತ್ತ ಚಿತ್ತ (ಚಿತ್ತ)
 ಹ + ವ = ಹ್ವ ಆಹ್ವಾನ
 ದ + ವ = ದ್ವ ವಿಧ್ವಾನ

ರ ವು ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವಾಗ ಅದು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ (° / ʌ) ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ಚಿಹ್ನೆಗಳ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ.

(1) ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರ ದ ಉಚ್ಚಾರವು ನೊದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದು (°) ಈ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರದಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—	ರ + ಫ = ಫ	ಬರ್ಫ
	ರ + ಯ = ರ್ಯ	ಸೂರ್ಯ
	ರ + ಜ = ಜ	ಅರ್ಜುನ
	ರ + ಗ = ಗ	ಸ್ವರ್ಗ
	ರ + ಟ = ಟ	ಕಾರ್ಟ
	ರ + ತ + ಯ = ರ್ಯ	ಮರ್ಯ

(2) ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರ ದ ಉಚ್ಚಾರವು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಾದರೆ ಅದು (/) ಈ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಪಾಝೆಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—	ಗ + ರ = ಗ್ರ	ಒಗ್ರ
	ಕ + ರ = ಕ್ರ	ಫಿಕ್ರ
	ಭ + ರ = ಭ್ರ	ಭ್ರಮರ
	ತ + ರ = ತ್ರ	ಪತ್ರ
	ಮ + ರ = ಮ್ರ	ನಮ್ರ
	ದ + ರ = ದ್ರ	ದ್ರವ

ವಿ. ಸೂ:— ಡ ಇದು ಪಾಝೆ ಇಲ್ಲದ ಅಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೂ ರ ದ ಚಿಹ್ನವು ಪಾಝೆ ಯುಳ್ಳ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಕೂಡುವಂತೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಫೆಡ್ರ.

पाई ಇಲ್ಲದ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರ ದ ಉಚ್ಚಾರವು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಾದರೆ ಅದು (८) ಈ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅಕ್ಷರದ ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:— ತ + ರ = ತ्र त्रम

ट + र = ट्र ट्रक

ष + ट + र = ष्ट्र ष्ट्र

ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರ (०) ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಒಂದು ಚುಕ್ಕೆ (•) ಯನ್ನು ಅಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— कंगन, संदल, ढंग, ठंडा, ढोंगी, बँगन ।

ಅನುಸ್ವಾರಯುಕ್ತ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರದ ಮುಂದಿನ ಅಕ್ಷರವು ಯಾವದೇ ವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನದ ಅಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಅರ್ಧವನ್ನಾಗಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರದ ಬದಲಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— अंग = अङ्ग, चंचल = चञ्चल, ढंडा = ढण्डा, हिंदी = हिन्दी, हंपी = हम्पी ।

ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಅನುಸ್ವಾರವೊಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು (ॡ) ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಬಿಂದುವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಇದರ ಉಚ್ಚಾರವು ಅನುಸ್ವಾರದಂತೆ ಕೇವಲ ಮೂಗಿನಿಂದಾಗದೆ ಮೂಗು ಮತ್ತು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— कहां, जहां, चाँद, हँस, पहुँच ।

ವಿಸರ್ಗ (:) ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ರೀತಿಯು ಕನ್ನಡ ದಂತೆಯೇ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— प्रातःकाल (ಪ್ರಾತಃಕಾಲ), अंतःकरण (ಅಂತಃಕರಣ) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಾಠ 2

ವಾಕ್ಯ (ವಾಕ್ಯಗಳು)

ಅರ್ಧ ಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತಹ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:-

(1) शांता रसोई बनाती है। ಶಾಂತಾ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

(2) प्रेमा कहानी पढ़ती है।

ಪ್ರೇಮಾ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಾಳೆ.

(3) मोहन रोटी खाता है।

ಮೋಹನನು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಕನ್ನಡದಂತೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಬರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು; ಆದರೆ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವದವಿರುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಉದಾ:-

(1) सोमशेखर स्कूल जाता है।

ಸೋಮಶೇಖರನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

(2) मीनाक्षी हँसती है। ಮೀನಾಕ್ಷಿ ನಗುತ್ತಾಳೆ.

(3) श्यामला दौड़ती है। ಶ್ಯಾಮಲಾ ಓಡುತ್ತಾಳೆ.

संज्ञा और सर्वनाम (ನಾಮ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮಗಳು)

ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿಗೆ ನಾಮ (ಸಂಜ್ಞಾ) ಗಳೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ:- घर-ಮನೆ, बैल-ಎತ್ತು, पत्थर-ಕಲ್ಲು, आकाश-ಆಕಾಶ, मोहन-ಮೋಹನ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಾಮಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ 'ಸರ್ವನಾಮ' ಗಳನ್ನು ತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:- ಮೆ, ಹಮ, ತ್ತು, ತ್ತುಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸರ್ವನಾಮ (ಸರ್ವನಾಮಗಳು)

	ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ
ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಮೆ ನಾನು	ಹಮ	ನಾವು
ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ	ತ್ತು ನೀನು	[ತ್ತುಮ ನೀವು
			ಆಪ ತಾವು
ತೃತೀಯ ಪುರುಷ	ವಹ ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಆ	ವೆ	ಅವರು, ಅವು, ಆ
	ಯಹ ಇವನು, ಇವಳು, ಇದು, ಈ	ಯೆ	ಇವರು, ಇವು, ಈ

ಕನ್ನಡದಂತೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ (1) ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ (2) ಭೂತಕಾಲ (3) ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ, ಹೀಗೆ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕಾಲಗಳುಂಟು. ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ರಚನೆಗಾಗಿ ಹೊ-ಆಗು ಎಂಬ ಸಹಾಯಕ ಧಾತುವಿನ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿರುತ್ತವೆ.

	ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ
ಮೆ ಹೆ	ನಾನು ಇರುತ್ತೇನೆ.	ಹಮ ಹೆ	ನಾವು ಇರುತ್ತೇವೆ.
ತ್ತು ಹೆ	ನೀನು ಇರುತ್ತೀ.	[ತ್ತುಮ ಹೊ
			ನೀವು ಇರುತ್ತೀರಿ.
		[ಆಪ ಹೆ
			ತಾವು ಇರುತ್ತೀರಿ.
ವಹ ಹೆ	[ಅವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಇರುತ್ತದೆ.	ವೆ ಹೆ	[ಅವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಇರುತ್ತವೆ.

यह है। { अवसु इरुत्ताने. { अवरु इरुत्तारै.
 { अवषु इरुत्तारै. ये है। { अवु इरुत्तवे.
 { इदु इरुत्तदे.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ಕಂಪನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

- 1) ————कहाँ खेलते हो ? (हम, मैं, तुम)
- 2) ————चूहे पकडती है। (बिल्ली, गधा, शेर)
- 3) ————सबेरे पाँच बजे अउठता हूँ। (वामन, वे, मैं)
- 4) शशिकला ————सुनती है। (कहानी, नाटक, सिनेमा)
- 5) गिरिजा दूकान से ————लाती है। (खेत, शक्कर, पेड)
- 6) पिताजी ————पढते हैं। (पत्थर, कुरसी, अखबार)
- 7) शकुंतला नदी में ————। (नहा, सो, पढ)
- 8) हम आज बेंगलूर ————। (हँस, अुड, जा)
- 9) मैदान में लडके ————। (पी, खेल, गिर)
- 10) माँ रोटी ————। (बन, बना, कर)

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

चूहा (ಪು)*-ಇಲಿ; पकड-ಹಿಡಿ; शेर(पु)-ಹುಲಿ ಅಥವಾ ಸಿಂಹ; सबेरे-ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ; कहानी (ಸ್ತ್ರೀ)-ಕತೆ; दूकान (ಸ್ತ್ರೀ)-

* ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದೆ 'ಪು' ಎಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದೆ 'ಸ್ತ್ರೀ' ಎಂದೂ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಗಡಿ; ಶಾಕರ (ಪ್ರೀ)-ಸಕ್ಕರಿ; ಪಠನಾ-ಓದುವದು; ಪಠರ-
ಕಲ್ಲು; ಅಖಬಾರ (ಪು)-ವರ್ತಮಾನಪತ್ರ; ನಹಾನಾ-ಸ್ನಾನಮಾಡು
ವದು; ರೋನಾ-ಅಳುವದು; ಅಡನಾ-ಹಾರುವದು; ಹೈಸನಾ-ನಗು
ವದು; ಮೈದಾನ (ಪು)-ಬಯಲು; ಖಲನಾ-ಆಡುವದು; ಬನನಾ-
ಆಗುವದು; ಬನಾನಾ-ಮಾಡುವದು.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ದಿನಾಲು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
- (2) ಮಹಾದೇವಪ್ಪನವರು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ.
- (3) ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (4) ಬೆಂಗಳೂರು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (5) ಗೀತಾ ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. (6) ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. (7) ಸರಿಮಳಾ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ. (8) ಕಾಂಚನಮಾಲಾ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. (9) ಎತ್ತುಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ. (10) ಅವರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ದಿನಾಲು-ರೋಜ; ಪಟ್ಟಣ-ಶಹರ (ಪು); ನೃತ್ಯಮಾಡುವದು-ನಾಚನಾ; ಪತ್ರ-ಖತ (ಪು); ಹಾಡುವದು-ಗಾನಾ; ಎತ್ತುಗಳು-ಬೈಲ; ಕುಡಿಯುವದು-ಪೀನಾ ।

† ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ನಾ ಹಚ್ಚಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪಾಠ 3

ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕರೂಪ (ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು)

ಆಜ್ಞಾರ್ಥವೆಂದರೆ 'ಅಸ್ವಣೆಕೊಡು' ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ತ್ವ, ತ್ವಮ, ಆಪ ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ರೂಪಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲರೂಪಕ್ಕೆ ಧಾತು (ಧಾತು) ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—ಕರತೆ ಹೈ, ಜಾಯೆಗೊ, ಪಿ ರಹೆ ಹೈ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕರ, ಜಾ, ಪಿ ಇವು ಧಾತುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ತ್ವ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದಾಗ ಧಾತುಗಳೇ ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ತ್ವ ಜಾ । ನೀನು ಹೋಗು; ತ್ವ ಧರ ಚಲ । ನೀನು ಮನೆಗೆ ನಡೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ತ್ವಮ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದಾಗ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಓ ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ತ್ವಮ ಆಓ । ನೀವು ಬನ್ನಿರಿ; ತ್ವಮ ಸಿಖಾಓ । ನೀವು ಕಲಿಸಿರಿ; ತ್ವಮ ಸೊಓ । ನೀವು ಮಲಗಿರಿ. ಆದರೆ ಆ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಓ ಕೂಡುವಾಗ ಧಾತುವಿನ ಅಂತ್ಯ ಆ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಅಠ್+ಅ+ಓ=ಅಠಿ; ಲಿಖ್+ಅ+ಓ=ಲಿಖಿ । ಇಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗಿದೆ.

ಔ, ಊ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಓ ಕೂಡುವಾಗ ಅವು ಹ್ರಸ್ವವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಪಿ + ಓ = ಪಿಓ ಕುಡಿಯಿರಿ; ಊ + ಓ = ಊಓ ಮುಟ್ಟಿರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಪ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದಾಗ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಿಯೆ ಜೋಡಿಸುವದ ರಿಂದ ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಆಪ ಲಾಅಿಯೆ । ತಾವು ತನ್ನಿರಿ; ಆಪ ಧೋಅಿಯೆ । ತಾವು ಒಗೆಯಿರಿ. ಆದರೆ ಅ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಿಯೆ ಕೂಡುವಾಗ ಧಾತುವಿನ ಅಂತ್ಯ ಅ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:- ದೇಖ್+ಅ+ಅಿಯೆ=ದೇಖಿಯೆ; ಸುನ್+ಅ+ಅಿಯೆ=ಸುನಿಯೆ । ಇಲ್ಲಿ ಅ ವು ಲೋಪವಾಗಿದೆ.

ದೇ, ಲೇ, ಪಿ, ಕರ ಇವು ಅಸವಾದ ಧಾತುಗಳಾಗಿದ್ದು ರಿಂದ ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ತು ದೇ । ನೀನು ಕೊಡು.	ತುಮ ದೋ । ನೀವು ಕೋಡಿರಿ.	ಆಪ ದೀಜಿಯೆ । ತಾವು ಕೊಡಿರಿ.
ತು ಲೇ । ನೀನುತೆ ಗೆದುಕೊಳ್ಳು.	ತುಮ ಲೋ । ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.	ಆಪ ಲೀಜಿಯೆ । ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.
ತು ಪಿ । ನೀನು ಕುಡಿ.	ತುಮ ಪಿಠೋ । ನೀವು ಕುಡಿಯಿರಿ.	ಆಪ ಪಿಜಿಯೆ । ತಾವು ಕುಡಿಯಿರಿ.
ತು ಕರ । ನೀನು ಮಾಡು.	ತುಮ ಕರೋ । ನೀವು ಮಾಡಿರಿ.	ಆಪ ಕೀಜಿಯೆ । ತಾವು ಮಾಡಿರಿ.

ಆಜ್ಞಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಧಾತುವಿನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮತ (ಬೇಡ) ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಉದಾ:— ತು ಮತ ರೋ । ನೀನು ಅಳಬೇಡ, ತುಮ ಬುರಾ ಕಾಮ ಮತ ಕರೋ । ನೀವು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಆಪ ಜಮೀನಪರ ಮತ ಬೆಠಿಯೆ । ತಾವು ನೆಲದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ.

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತು* ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ಬಾಲಕರಿ ಗಾಗಿ, ಅಳುಹೋಳುಗಳಿಗಾಗಿ, ಸಲಿಗೆಯವರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ದೇವರಿ

*'ನೀನು' ಇದರ ಭಾಷಾಂತರ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತುಮ ಎಂದು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ಅಪರೂಪ ವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ತುಮ ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ಸರಿಸಮಾನರಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆಪ ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ಗೌರವ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(ಅ) ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

- 1) ತುಮ ಸ್ಕೂಲ ——— । (ಜಾ, ಸುನ, ಲಾ)
- 2) ಆಪ ಅಕೆ ಪ್ಯಾಲಾ ಠಂಡಾ ಪಾನಿ ——— । (ಖಾ, ಪಿ, ಚವಾ)
- 3) ತ್ತು ಸುಬಹ್ ಜಲ್ದಿ ——— । (ಸೊ, ಅುಠ್, ದೌಡ್)]
- 4) ಜಲ್ದಿ ಗಾನಾ ಗಾಅಿಯೆ ದೇರ ಮತ ——— । (ಕರ, ದೇಖ, ಪಠ)
- 5) ತುಮ ಯಹ್ ತಸ್ವೀರ ——— । (ಸುಂಘ, ಲೆ, ಸೀಖ)
- 6) ಆಪ ಮುಜ್ಜೆ ದಸ ರುಪಯೆ ——— । (ದೇ, ಖೇಲ, ಫಾಡ)
- 7) ರೊಜ್ ಖುಲಿ ಹವಾ ಮೆಂ ——— । (ಠಹಲ್, ಕರ, ಪಡ)
- 8) ಆಪ ಹಮಕೊ ಹಿಂದಿ ——— । (ದೇಖ, ಸಿಖಾ, ಲಿಖ)
- 9) ತ್ತು ಶೋರ ಮತ ——— । (ಮಚಾ, ದೇಖ, ಖೇಲ)
- 10) ರೊಜ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಜಾओ और अच्छी तरह पाठ ——— ।
(ಚಲ, ಪಠ, ಬನ)

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಇಬಾನಾ—ನುರಿಸುವದು; ಸೊನಾ—ಮಲಗುವದು; ದೌಡನಾ—ಓಡುವದು; ದೇರ(ಪ್ರೀ)—ತಡ, ವಿಲಂಬ; ತಸ್ವೀರ(ಪ್ರೀ)—ಚಿತ್ರ; ಸುಂಘನಾ—ಮೂಸಿನೋಡುವದು; ಫಾಡನಾ—ಪರಿಯುವದು; ಠಹಲನಾ—

ಅಡ್ಡಾಡುವದು; ಪಟನಾ-ಬೀಳುವದು; ಸಿಖಾನಾ-ಕಲಿಸುವದು;
ಶೌರ ಮಚಾನಾ-ಗದ್ದಲಮಾಡುವದು.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಉಷಾ, ನೀನು ಒಂದು ಗ್ಲಾಸು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ. (2) ನೀನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಏಳು. (3) ತಾವು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿರಿ. (4) ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಿ. (5) ನೀವು ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ (6) ಮೋಹನ, ನೀನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಬೇಡ. (7) ಬಕುಲಾ, ನೀನು ಬೇಗ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು. (8) ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ. (9) ಗುರುಗಳೇ, ನಮಗೆ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. (10) ತಾವು ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳು

ಗ್ಲಾಸು-ಗಿಲಾಸ(ಪು); ಬೇಗ-ಜಲದಿ; ಹೊಲ-ಖೇತ(ಪು);
ತೋರಿಸುವದು-ದಿಖಾನಾ; ಬಹಳಹೊತ್ತು-ದೇರತಕ; ಅಡಿಗೆ-
ರಸೋಡ್(ಪ್ರೀ); ನೀವೆಲ್ಲರೂ-ತುಮ ಸಬ ।

ಪಾಠ 4

सामान्य वर्तमानकाल (ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ)

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ,
ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೆ ತಾ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ತೇ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತೀ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಹೊ ಧಾತುವಿನ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ ಹೈ, ಹೈ, ಹೈ, ಹೊ ಇವುಗಳನ್ನು ಕರ್ತೃವಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇಡುವದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕೃತಃ—ಸೀಖ ಧಾತು

ಏಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

ಮೆ ಸೀಖತಾ ಹೈ ।

ಹಮ ಸೀಖತೇ ಹೈ ।

ನಾನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ.

ನಾವು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ.

ತು ಸೀಖತಾ ಹೈ ।

{ ತುಮ ಸೀಖತೇ ಹೊ ।
ನೀವು ಕಲಿಯುತ್ತೀರಿ.
ಆಪ ಸೀಖತೇ ಹೈ ।
ತಾವು ಕಲಿಯುತ್ತೀರಿ.

ನೀನು ಕಲಿಯುತ್ತೀ.

ವಹ ಸೀಖತಾ ಹೈ ।

ವೇ ಸೀಖತೇ ಹೈ ।

ಅವನು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಅವರು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಅದು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ.

ಅವು ಕಲಿಯುತ್ತವೆ.

ಯಹ ಸೀಖತಾ ಹೈ ।

ಯೇ ಸೀಖತೇ ಹೈ ।

ಇವನು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇವರು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವು ಕಲಿಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ಸೀಖ ಧಾತು

ಏಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

मैं सीखती हूँ ।

ನಾನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ.

हम सीखती हैं ।

ನಾವು ಕಲಿಯುತ್ತೇವೆ.

तू सीखती है ।

ನೀನು ಕಲಿಯುತ್ತೀ.

{ तुम सीखती हो ।
ನೀವು ಕಲಿಯುತ್ತೀರಿ.
आप सीखती हैं ।
ತಾವು ಕಲಿಯುತ್ತೀರಿ.

वह सीखती है ।

ಅವಳು ಕಲಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಅದು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ.

वे सीखती हैं ।

ಅವರು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಅವು ಕಲಿಯುತ್ತವೆ.

यह सीखती है ।

ಇವಳು ಕಲಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಇದು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ.

ये सीखती हैं ।

ಇವರು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವು ಕಲಿಯುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ನಹಿಂ(ಇಲ್ಲ) ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಹೊ ಧಾತುವಿನ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ರೂಪ-ಗಳಾದ ಹೈ, ಹೈ, ಹೈ, ಹೊ ಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ-ವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— लिगराज चाय नहीं पीता । ಲಿಂಗರಾಜನು ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ. शेर घास नहीं खाते । ಸಿಂಹಗಳು ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ. अन्नपूर्णा नहीं रोती । ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ ಅಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ತಿ ಇದರ ಮೇಲೆ ಅನುಸ್ವಾರದ ಚಿಹ್ನವಾದ (.) ಬಿಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

लडक्रियाँ झगडा नहीं करतीं । कडुगियरु जगकाडुव-
दिल्ल.

अभ्यसनगळु

(अ) कँकगन कुर्यावदगळ लुंगवन्नु बदलुसरु.

(1) वह रोज स्कूल जाता है । (2) तुम गाना सुनते हो । (3) मैं तमाशा देखता हूँ । (4) वहाँ कौन जाती हैं ? (5) वे चाय पीती हैं । (6) आप बेंगलूर कब जाते हैं ? (7) मैं सत्यनारायण कथा सुनता हूँ । (8) हम सब कर्नाटक विश्वविद्यालय देखने जाती हैं ।

(ब) कर्तुपसदवन्नु कंसनल्लु सुओषसरुवन्तँ बद लायुसरु.

(1) मैं बंबई जाता हूँ । (मैं द बदलुगु तुम लुस युओगुसरु.) (2) आप क्या करते हैं ? (आप द बदलुगु वे लुसयुओगुसरु.) (3) तुम बाजार कब जाते हो ? (तुम द बदलुगु वह लुसयुओगुसरु.) (4) तू रोज क्या खाती है ? (तू द बदलुगु ये लुसयुओगुसरु.) (5) हम गाना गाते हैं । (हम द बदलुगु तू लुसयुओगुसरु.) (6) वह दूध पीता है । (वह द बदलुगु मैं लुसयुओगुसरु.) (7) वे तमाशा दिखाती हैं । (वे द बदलुगु तुम लुसयुओगुसरु.) (8) यह जल्दी नहीं अुठता । (यह द बदलुगु हम लुसयुओगुसरु.)

(ಕ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಸತ್ಯಬೋಧನು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
 (2) ನೀವು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ? (3) ವಿನೋಬಾ-
 ರವರು ದೇಶದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (4) ರತ್ನಪ್ರಭಾ
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. (5) ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳುತ್ತವೆ. (6)
 ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಹಾಲನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ. (7)
 ಸುಶೀಲಾ ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ? (8) ಆರು ಘಂಟೆಗೆ ನಾವು
 ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. (9) ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ
 ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. (10) ಮೀನಗಳು ನೀರಿನ ಹೊರಗೆ ಜೀವಿ-
 ಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ. ಶ:—ಯಾವಾಗ—ಕಬ; ಸೇವೆ—ಸೇವಾ(ಪ್ರೀ); ಬೊಗಳು
 ವದು—ಭುಂಕನಾ; ಈಗ—ಇಬ; ಎಲ್ಲಿ—ಕಹಾ; ಯಾವಾಗಲೂ—
 ಹಮೇಶಾ; ಮೀನಗಳು—ಮಠಲಿಯಾ(ಪ್ರೀ); ಹೊರಗೆ—ಕೆ ಬಾಹರ;
 ಜೀವಿಸುವದು—ಜೀನಾ ।

ಪಾಠ 5

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ)

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯದೆ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತ-
 ಲಿದೆ, ಎಂಬದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ
 ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿನ ಮುಂದೆ ರಹಾ, ಬಹು-
 ವಚನದಲ್ಲಿ ರಹೇ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳೆರಡ-

ರಲ್ಲಿಯೂ ರಹಿ ಇಟ್ಟು, ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಹೊ ಧಾತುವಿನ ವರ್ತ-
ಮಾನಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ ಹೆ, ಹೆ, ಹೆ, ಹೆ, ಹೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕರ್ತೃ-
ವಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇಡುವದರಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ
ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ದೇಖ ಧಾತು

ಏಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

ಮೆ ದೇಖ ರಹಾ ಹೆಂ ।

ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಹಮ ದೇಖ ರಹೇ ಹೆಂ ।

ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ತು ದೇಖ ರಹಾ ಹೆಂ ।

ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀ.

{ ತುಮ ದೇಖ ರಹೇ ಹೊ ।
ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.
ಆಪ ದೇಖ ರಹೇ ಹೆಂ ।
ತಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ವಹ ದೇಖ ರಹಾ ಹೆಂ ।

ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಅದು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ವೇ ದೇಖ ರಹೇ ಹೆಂ ।

ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಅವು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಯಹ ದೇಖ ರಹಾ ಹೆಂ ।

ಇವನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಇದು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಯೇ ದೇಖ ರಹೇ ಹೆಂ ।

ಇವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಇವು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ದೇಖ ಧಾತು

ಮೆ ದೇಖ ರಹಿ ಹೆಂ ।

ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಹಮ ದೇಖ ರಹಿ ಹೆಂ ।

ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

तू देख रही है ।
ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಿ.

{ तुम देख रही हो ।
ನೀವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.
आप देख रही हैं ।
ತಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

वह देख रही है ।
ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.
ಆದು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

वे देख रही हैं ।
ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಅವು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

यह देख रही है ।
ಇವಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.
ಇದು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ये देख रही हैं ।
ಇವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಇವು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾವದಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

(1) अमीर आदमी धन कमाता है । (2) वह आसमानके तारे गिनता है । (3) बसव इमलीके बीज चुनता है । (4) औरत प्याज काटती है । (5) पुट्टप्पाजी अंगूर खाते हैं । (6) आशा आँसू बहाती है । (7) वह लडका बाजार में गाजर चुराता है । (8) लडके गेंद खेलते हैं ।

ಕ. ಶ:— अमीर-ಶೀಮಂತ; कमाना-ಗಳಿಸುವುದು; आसमान(पु)-ಆಕಾಶ; इमली(स्त्री)-ಹುಣಸೀಹಣ್ಣು; चुनना-ಆರಿಸುವುದು; औरत-ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು; प्याज(पु)-ಉಳ್ಳೆಗಡ್ಡೆ;

ಕಾಟನಾ-ಕೊಯ್ಯುವದು; ಅಂಗೂರ(ಪು)-ದ್ರಾಕ್ಷೆಹಣ್ಣು; ಆಸು(ಪು)-
ಕಣ್ಣೀರು; ಬಹಾನಾ-ಹರಿಸುವದು; ಗಾಜರ(ಪು)-ಗಜ್ಜರಿ;
ಗೌದ(ಪು)-ಚಿಂಡು.

(ಬ) ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಯೋಗ್ಯ ಧಾತು-
ವಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

- 1) जुलाहा कपडा ——— । (सी, बुन, चला)
- 2) गरीब रोटी ——— । (माँग, बेच, पी)
- 3) अक्कमहादेवी कशीदा ——— । (बन, खेल, काढ)
- 4) हिरन जंगल में ——— । (चर, चरा, तैर)
- 5) रत्ना बाजार में मिर्च ——— । (सुन, खींच, खरीद)
- 6) मछुआ तलाब में मछली ——— । (पकड, फेंक, गिर)
- 7) माधवी कहानी ——— । (सुन, छोड, चल)
- 8) छाया डिब्बेका ढक्कन ——— । (खोल, मार, पढ)

ಕ . ಶ :— ಜುಲಾಹಾ(ಪು)-ನೇಕಾರ; ಬುನನಾ-ನೆಯ್ಯುವದು;
ಮಾಂಗನಾ-ಬೇಡುವದು; ಕಶೀದಾ(ಪು)-ಕಸೂತಿ; ಕಾಢನಾ-ತೆಗೆ-
ಯುವದು; ಹಿರನ(ಪು)-ಚಿಗರಿ; ಚರನಾ-ಮೇಯಿಸುವದು;
ಚರನಾ-ಮೇಯುವದು; ತೈರನಾ-ಓಸುವದು; ಮಿರ್ಚ(ಪ್ರೀ)-ಮೆಣ-
ಸಿನಕಾಯಿ; ಮಚ್ಚುಆ-ಮೀನಗಾರ; ಮಚ್ಚಲಿ(ಪ್ರೀ)-ಮೀನ;
ಪಕಡನಾ-ಹಿಡಿಯುವದು; ಢಕ್ಕನ(ಪು)-ಮುಚ್ಚಳ; ಖೋಲನಾ-
ತೆರೆಯುವದು.

(ಕ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.
(2) ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ರಂಟಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
(3) ಕೂಲಿಕಾರನು ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. (4) ಬಸವ-
ರಾಜನು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. (5) ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರರು
ಭಾಷಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (6) ಸುನಂದಾ ಈಗ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. (7) ನಾಗೂ ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ?
(8) ನೀನು(ಸ್ಟ್ರೀ) ಈಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ? (9) ಸುಭಾಷನು
ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. (10) ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ-
ಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕ. ಶ:— ಹೊಳೆಯುವದು—ಚಮಕನಾ; ಒಕ್ಕಲಿಗ—
ಕಿಸಾನ; ರಂಟಿ ಹೊಡೆಯುವದು—ಹಲ ಚಲಾನಾ; ಅಗೆಯುವದು—
ಖೋದನಾ; ಈಗ—ಅಬ; ಏಕೆ—ಕಯೊ; ತಮ್ಮ—ಅಪನಾ; ತಾವೇ
ಖುದ ಹೀ ।

ಪಾಠ 6

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ (ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ)

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದೆಂಬು-
ದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ನಡೆದಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ
ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಮೆ ಅಂಗಾ ।	ಹಮ ಅಂಗೇ ।
ತು ಅಗಾ ।	{ ತುಮ ಅಂಗೇ ।
ವಹ ಅಗಾ	{ ಆಪ ಅಂಗೇ ।
ಯಹ ಅಗಾ	ವೇ ಅಂಗೇ ।
	ಯೇ ಅಂಗೇ ।

ಪ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಷರಗಳಾದ ಗಾ, ಗೆ ಗಳು ಗಿ ಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಅಗಿ, ಅಂಗಿ, ಅಂಗಿ, ಅಂಗಿ ।

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ಖಾ ಧಾತು

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಮೆ ಖಾಅಂಗಾ ।	ಹಮ ಖಾಅಂಗೇ ।
ನಾನು ತಿನ್ನುವೆನು.	ನಾವು ತಿನ್ನುವೆವು.
ತು ಖಾಅಗಾ ।	{ ತುಮ ಖಾಅಂಗೇ ।
ನೀನು ತಿನ್ನುವಿ.	{ ನೀವು ತಿನ್ನುವಿರಿ.
	{ ಆಪ ಖಾಅಂಗೇ ।
	{ ತಾವು ತಿನ್ನುವಿರಿ.

ವಿ. ಸೂ:— ಆ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳನ್ನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಾಗ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಅದ ಬದಲಾಗಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಏ ಇಲ್ಲವೆ ಏ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಖಾಯೆಗಾ, ಖಾವೆಗಾ, ಖಾಯೆಗಿ, ಖಾವೆಗಿ ।

वह खाओगा ।
 ಅವನು ತಿನ್ನುವನು.
 ಅದು ತಿನ್ನುವದು.

यह खाओगा ।
 ಇವನು ತಿನ್ನುವನು.
 ಇದು ತಿನ್ನುವದು.

वे खाओगे ।
 ಅವರು ತಿನ್ನುವರು.
 ಅವು ತಿನ್ನುವವು.

ये खाओगे ।
 ಇವರು ತಿನ್ನುವರು.
 ಇವು ತಿನ್ನುವವು.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ಖಾ ಧಾತು

एकवचन
 मैं खाऊँगी ।
 ನಾನು ತಿನ್ನುವೆನು.

तू खाओगी ।
 ನೀನು ತಿನ್ನುವಿ.

वह खाओगी ।
 ಅವಳು ತಿನ್ನುವಳು.
 ಅದು ತಿನ್ನುವದು.

यह खाओगी ।
 ಇವಳು ತಿನ್ನುವಳು.
 ಇದು ತಿನ್ನುವದು.

ಬಹುವಚನ
 हम खाओँगी ।
 ನಾವು ತಿನ್ನುವೆವು.

{ तुम खाओगी ।
 ನೀವು ತಿನ್ನುವಿರಿ.
 आप खाओँगी ।
 ತಾವು ತಿನ್ನುವಿರಿ.

वे खाओँगी ।
 ಅವರು ತಿನ್ನುವರು.
 ಅವು ತಿನ್ನುವವು.

ये खाओँगी ।
 ಇವರು ತಿನ್ನುವರು.
 ಇವು ತಿನ್ನುವವು.

अ काराಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಧಾತುವಿನ ಅಂತ್ಯ ಅ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— पढ्+अँगा=पढ्+अ+अँगा=पढँगा । ಇಲ್ಲಿ अ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗಿದೆ.

ದೇ (ಕೊಡು), ಲೇ (ತೆಗೆದುಕೊ) ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅೆ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—ದೇ+ಅಂಗ್‌ಗಾ=ದ್+ಅೆ+ಅಂಗ್‌ಗಾ=ದ್‌ಗಾ; ಇಲ್ಲಿ ಅೆ ಸ್ವರವು ಲೋಪವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಯಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ದೇ, ಲೇ ಗಳ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ದೇ ಧಾತು

ಏಕವಚನ

ಮೆ ದ್‌ಗಾ ।
ನಾನು ಕೊಡುವೆನು.

ಬಹುವಚನ

ಹಮ ದೆಗೇ ।
ನಾವು ಕೊಡುವೆವು.

ತು ದೇಗಾ ।
ನೀನು ಕೊಡುವಿ.

{ ತುಮ ದೋಗೇ ।
ನೀವು ಕೊಡುವಿರಿ
ಆಪ ದೆಗೇ ।
ತಾವು ಕೊಡುವಿರಿ.

ವಹ ದೇಗಾ ।
ಅವನು ಕೊಡುವನು.
ಅದು ಕೊಡುವದು.

ವೇ ದೆಗೇ ।
ಅವರು ಕೊಡುವರು.
ಅವು ಕೊಡುವವು.

ಯಹ ದೇಗಾ ।
ಇವನು ಕೊಡುವನು.
ಇದು ಕೊಡುವದು.

ಯೇ ದೆಗೇ ।
ಇವರು ಕೊಡುವರು.
ಇವು ಕೊಡುವವು.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ಲೇ ಧಾತು

ಏಕವಚನ

ಮೆ ಲ್‌ಗಾ ।
ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಬಹುವಚನ

ಹಮ ಲೆಗೇ ।
ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

तू लेगा ।
 ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿ.

{ तुम लोगे ।
 ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ.
 आप लेंगे ।
 ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ.

वह लेगा ।
 ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು.
 ಅದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

वे लेंगे ।
 ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು.
 ಅವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವು.

यह लेगा ।
 ಇವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು.
 ಇದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ये लेंगे ।
 ಇವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು.
 ಇವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವು.

ಮೇಲಿನ ಲೆ, ದೇ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ-
 ಗಳಾದ ಗಾ, ಗೆ ಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಕರ್ತೃವಿದ್ದಾಗ ಗಿ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಶಿ ಮತ್ತು ಣ್ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ
 ಸ್ವರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (ಔಗಾ, ಔಗೆ, ಔಗಾ,
 ಔಗೇ) ಹತ್ತುವಾಗ ಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು ಹ್ರಸ್ವವಾಗು-
 ತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಪಿಔಗಾ, ಪಿಔಗೆ, ಪಿಔಗಾ, ಪಿಔಗೇ, ಔಔಗಾ,
 ಔಔಗೆ, ಔಔಗಾ, ಔಔಗೇ । ಆದರೆ ವ್ಯಂಜನದಿಂದ ಆರಂಭ-
 ವಾಗುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (ಯೆಗಾ, ಯೆಗೆ, ವೆಗಾ, ವೆಗೆ) ಹತ್ತುವಾಗ
 ಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—
 ಪಿಯೆಗಾ, ಪಿವೆಗಾ, ಪಿಯೆಗೆ, ಪಿವೆಗೆ, ಔಯೆಗಾ, ಔವೆಗಾ, ಔಯೆಗೆ,
 ಔವೆಗೆ ।

हो (अगु) धातुविन भविष्यत्कालद रೂಪगळु ಈ
 ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಕರ್ತೃ-ಹೊ ಧಾತು

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಮೆ ಹೆಗಾ ।	ಹಮ ಹೆಗೇ ।
ತು ಹೆಗಾ ।	{ ತುಮ ಹೆಗೇ । { ಆಪ ಹೆಗೇ ।
ವಹ ಹೆಗಾ ।	ವೇ ಹೆಗೇ ।
ಯಹ ಹೆಗಾ ।	ಯೇ ಹೆಗೇ ।

ಮೇಲಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಾದ ಗಾ, ಗೆ ಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಕರ್ತೃವಿದ್ದಾಗ ಗಿ ಆಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಹೆಗಿ, ಹೆಗಿ, ಹೆಗಿ ।

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(ಅ) ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಂಸಿನಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟ ಯೋಗ್ಯ ಧಾತುವಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

- 1) परसों सबेरे ललिता ससुराल ——— । (ले, जा, खो)
- 2) मैं तुमको एक नारंगी ——— । (पी, दे, ले)
- 3) वह लडका मैदान में ——— । (खेल, अड, जी)
- 4) यह रेलगाडी कल धारवाड ——— । (मर, दौड, पहुँच)
- 5) अशोक नारियलके पेडपर ——— । (चढ, अउतर, अड)
- 6) तुम मेरे घर कब ——— ? (आ, पढ, सुन)
- 7) भालचंद्र गंदी चीज नहीं ——— । (जा, छू, खेल)
- 8) तूफान में यह दिया ——— । (सुलग, बढ, बुझ)

ಕ. ಶ:— ಪರಸೊಂ-ನಾಡದು, ಮೊನ್ನೆ; ಸಸುರಾಲ(ಪ್ರೀ)-
ಮಾವನಮನೆ; ನಾರಂಗಿ(ಪ್ರೀ)-ಕೆತ್ತಳೆಹಣ್ಣು; ಚಿಜ(ಪ್ರೀ)-ವಸ್ತು;
ತೂಫಾನ(ಪು)-ಬಿರುಗಾಳಿ; ಸುಲಗನಾ-ಹೊತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವದು; ಬೃಜನಾ-
ಅರುವದು ಅಥವಾ ನಂದುವದು.

(ಬ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ
ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

(1) ಕಮಜೋರ ದೇಶ ಲಡಾई ಮೆ ಹಾರತಾ ಹೈ ।

(2) ಗಿರಿಜಾಧವ ಹಿನ್ದಿ ಸೀಖ ರಹಾ ಹೈ । (3) ಅರವಿಂದ
ಕಯೆ ರೊತಾ ಹೈ ? (4) ಜಾನಕಿ ಪ್ರಣಾಮ ನಹೀ ಕರತೀ ।

(5) ತುಮಕೊ ಕಿತನಿ ತನಖವಾಹ ಮಿಲತೀ ಹೈ ? (6) ಗಿರಿಜಾ
ದು:ಖ ಸಹ ರಹೀ ಹೈ । (7) ತುಮ ಅಪನೆ ನೌಕರಕೊ ಕಯಾ ದೇತೆ
ಹೊ ? (8) ಮೆ ಜಲಸೆ ಮೆ ಇನಾಮ ಲೆ ರಹಾ ಹೈ ।

ಕ. ಶ:— ತನಖವಾಹ(ಪ್ರೀ)-ಪಗಾರ; ಕಮಜೋರ-ಅಶಕ್ತ;
ಸಹನಾ-ಸಹಿಸುವದು; ಜಲಸಾ(ಪು)-ಸಭೆ.

(ಕ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಜಯಶೀಲಾ ನಾಳೆ ಇಸಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವಳು.

(2) ನಾಳೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಿರೋ
ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೋ ? (3) ಶಕುಂತಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು-
ವಳು. (4) ನಾವು (ಪ್ರೀ) ನಾಡದು ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವೆವು.

(5) ಉಗಿಬಂಡಿಯು ಈ ಸ್ವೇತನ್‌ನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು. (6) ಒಕ್ಕ-
ಲಿಗನು ಸಸಿಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುವನು. (7) ನಾನು ಈ ಮಾವಿನ-
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವೆನು. (8) ಸಿಂಧೂತಾಯಿ

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶರಬತ ಕುಡಿಯುವಳು. (9) ನೀನು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಿಯಾ? (10) ನಾನು ಬಡವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.

ಕ. ಶಃ— ಅಥವಾ—ಯಾ; ತಿರುಗಿ ಬರುವುದು—ಲೈಟ್ ಆನಾ; ಸಸಿ—ಪೌಠಾ(ಪು); ನೀರುಣಿಸುವುದು—ಸಿಂಚನಾ; ಮಾವಿನಹಣ್ಣು—ಆಮ(ಪು); ಬೇಸಿಗೆ—ಗರಮಿ(ಪ್ರೀ); ಬೆಂಕಿ—ಆಗ(ಪ್ರೀ); ಬಡವ—ಗರೀಬ ।

ಪಾಠ 7

ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ (ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ)

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಭವವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶಕವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಾದ ಗಾ, ಗೋ, ಗಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುವದರಿಂದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಮೆಂ ಪಡ್ ? ಹೆಂ ಪಡ್ ? ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗಜ್ಞಾನವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

जा-ಹೋಗು

ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
मं जाऊं ।	हम जाअें ।
तू जाअे ।	{ तुम जाओ ।*
वह जाअे ।	{ आप जाअें ।
यह जाअे ।	वे जाअें ।
	ये जाअें ।

ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪ್ರಯೋಗವು ಅನುಮತಿ, ಇಚ್ಛೆ, ಸಂಶಯ, ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

ಅನುಮತಿ:— क्या, मैं बाजार जाऊं? ನಾನು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿ ?

ಇಚ್ಛೆ:— भगवान आपका भला करे । ಭಗವಂತನು ತಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡಲಿ.

ಸಂಶಯ:— कौन जाने, वह कब आयेगा ? ಅವನು ಯಾವಾಗ ಬರುವನೋ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ?

ಆಜ್ಞೆ:— आज तुम वहाँ न जाओ । ಇಂದು ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದಿರು.

* तुम कर्तृविन संभाव्य भविष्यत्कालद प्रियापद मत्तु अङ्गार्थक प्रियापद अवैरडर रूषगळु ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ನ ಅಥವಾ ನಹಿ ಹಾಗು ಅಂಗಾರ್ಥಕ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ಮತ ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಸಂ. ಭ:— तुम न जाओ; अङ्गार्थक:— तुम मत जाओ ।

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(ಅ) ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಧಾತುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪಾಲದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಸೌಚ-ವಿಚಾರಿಸು; ಡರ-ಹೆದರು; ತೊಲ-ತೂಕಮಾಡು; ಊಡ-ಬಿಡು; ಬದಲ-ಬದಲಿಸು; ದೆಖ-ನೋಡು; ನಾಚ-ನರ್ತನಮಾಡು; ಬಾಟ್-ಹಂಚು; ಖರೀದ-ಕೊಳ್ಳು; ಝಡಾ-ಹಾರಿಸು;

- (1) ಹಮ ದೆಶಕಿ ಭಲಾಝೆ ಕೆ ಬಾರೆ ಮೆ—— ——— ।
 (2) ಆಪ ಸಂಕಟ ಮೆ ನ——— । (3) ದೂಕಾನದಾರ ಸಾಮಾನ ಅಚ್ಚಿ ತರಹ——— । (4) ವೆ, ಆಸಮಾನ ಮೆ ಗುಬ್ಬಾರೆ——— । (5) ವಹ ಅಪನಿ ಬುಗಿ ಆದತೆ——— ।
 (6) ಅಝವಪ್ಪಾಜಿ ಪರಿಕಾ ಪಾಸ ಹೋನಕಿ ಖುಶಿ ಮೆ ಮಿಠಾಝೆ ಕ್ಯೊ ನ——— ? (7) ನಾಗು ಅಕ ರಂಗೀನ ಸಾಡಿ——— ।
 (8) ವಿನೊದ ಅಪನೆ ಗದೆ ಕಪಡೆ——— । (9) ಹಮ ಸಬ ಆಜ ಸರ್ಕಸ——— । (10) ಗೀತಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿಂದಿ ವಿಧ್ಯಾಭವನ ಕೆ ಜಲಸೆ ಮೆ——— ।

ಕ. ಶಃ— ಗುಬ್ಬಾರಾ(ಫು)-ಫುಗ್ಗಾ(Balloon); ಆದತ (ಸ್ತ್ರೀ)-ರೂಢಿ, ಚಟಿ; ರಂಗೀನ-ಬಣ್ಣದ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ನಾಳೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲೆ? (2) ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಪ್ರಗತಿಹೊಂದಲಿ. (3) ಜೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು ಬಡವರಿಗೆ

ದಾನಮಾಡಲಿ. (4) ಅಬ್ಬುಲ್ಲಗನಿಯವರು ಸ್ವತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿ. (5) ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಂಪಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. (6) ತಾವು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿರಿ. (7) ದೇವರ ದಯೆಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಮೇಲಿರಲಿ. (8) ಭಾರತೀಯರು ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಲಿ. (9) ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ದಯೆಮಾಡಿಸಲಿ. (10) ನೋಡೋಣ, ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗೆಲ್ಲುವರು ?

ಪಾಠ 8

ಲಿಂಗ (ಲಿಂಗ)

ನಾಮಗಳ ಜಾತಿ (ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀ) ಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ-ಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳುಂಟು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಎರಡೇ ಲಿಂಗಗಳುಂಟು.

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ನಾಮಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಜ್ಞಾನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಸಜೀವವಾಚಕ ಮತ್ತು ನಿಜೀವವಾಚಕಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಜೀವವಾಚಕ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ (ಗಂಡು) ವಾಚಕ ನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀ (ಹೆಣ್ಣು) ವಾಚಕ ನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—
 भाभी(ಪು)-ಸಹೋದರ; बहन(ಸ್ತ್ರೀ)-ಸಹೋದರಿ; बकरा(ಪು)-ಹೋತು; बकरी(ಸ್ತ್ರೀ)-ಆಡು; मोर(ಪು)-ನವಿಲು; मोरनी (ಸ್ತ್ರೀ)-ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲು;

ಮನುಷ್ಯೇತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ(ಗಂಡು) ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ(ಹೆಣ್ಣು) ವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಾಮಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—

ಕೌಆ-ಕಾಗೆ; ಭೆಡಿಯಾ-ತೋಳ; ಬಾಲ್-ಕರಡಿ; ಖರಗೊಶ-
ನೊಲ; ಇವುಗಳಿಂದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡುದರ ಬೋಧವಾಗು-
ತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ
ಚಿಡಿಯಾ-ಪಕ್ಷಿ, ಚಿಲ-ಹದ್ದು, ಕ್ರಿಯಲ-ಕೋಗಿಲೆ ಇವು-
ಗಳಿಂದಲೂ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡುದರ ಬೋಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ
ನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಗಂಡು
ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ-
ದಂತೆ ನಾಮಗಳ ಹಿಂದೆ ನರ (ಗಂಡು), ಮಾದಾ (ಹೆಣ್ಣು) ಹಚ್ಚಿ
ಹೇಳಬೇಕು. ಉದಾ:— ಮಾದಾ ಕೌಆ-ಹೆಣ್ಣು ಕಾಗೆ, ಮಾದಾ
ಭೆಡಿಯಾ-ಹೆಣ್ಣು ತೋಳ, ನರ ಚಿಡಿಯಾ-ಗಂಡು ಪಕ್ಷಿ, ನರ
ಚಿಲ-ಗಂಡು ಹದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಚಕ ನಾಮಗಳ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಣಯವು
ಕಠಿಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಲಿಂಗ
ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವನೇ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲ, ಅಭ್ಯಾಸ
ಬಲದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಯಮಗಳು ಲಿಂಗಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನೊದಗಿಸು
ವವು.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ

(1) ಅ, ಆ ಕಾರಾಂತ ನಾಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಘರ-ಮನೆ; ಪೆಡ-ಗಿಡ;
ಹಾಥ-ಕೈ; ಖೆತ-ಹೊಲ; ಕಮರಾ-ಕೋಣೆ; ಘಡಾ-ಕೊಡ
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಪವಾದಗಳು:— ಬಾತ-ಮಾತು, ಆಳ-ಕಣ್ಣು, ನಾಕ-ಮೂಗು, ದವಾ-ಔಷಧ, ಸಜಾ-ಶಿಕ್ಷೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ-ಗಳಾಗಿವೆ.

(2) ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮ (ಕ್ರಿಯಾನಾಮ) ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಕರನಾ-ಮಾಡುವದು ಅಥವಾ ಮಾಡುವಿಕೆ, ದೌತನಾ-ಓಡುವದು ಅಥವಾ ಓಟ ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ಪಾ,ಆವ,ಪನ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುವ ಭಾವ-ವಾಚಕ ನಾಮಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಬೃಹಾಪಾ-ಮುಪ್ಪು; ಚಡಾವ-ಏರಿಕೆ; ವಚಪನ-ಬಾಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ಊರು, ಪರ್ವತ, ದೇಶ, ವಾರ ಮತ್ತು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಧಾರವಾಡ, ಹಿಮಾಲಯ, ಭಾರತ, ಗುರುವಾರ, ಚೈತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ

(1) ಇ,ಈ ಕಾರಾಂತ ನಾಮಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ-ಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಷಡೀ-ಗಡಿಯಾರ; ತಿಥಿ-ತಿಥಿ; ಮತಿ-ಬುದ್ಧಿ; ಚಿಡ್ಡೆ-ಪತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಪವಾದಗಳು:— ಪಾನಿ-ನೀರು; ಮೋತಿ-ಮುತ್ತು; ದಹಿ-ನೋಸರು; ಮಹಿ-ಮಜ್ಜೆಗೆ; ಧಿ-ತುಪ್ಪ; ಜಿ-ಜೀವ; ಇವು ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ.

(2) ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಚಲಿಸುವ ವಾಹನಗಳ ನಾಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾ:— ಮೋಟರ್-ಮೋಟರ್; ರೆಲಗಾಡಿ-ಉಗಿಬಂಡಿ; ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್-ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಪವಾದಗಳು:— ತಾಂಗಾ-ಬಾಂಗಾ; ಖಿವಕಾ-ಎಕ್ವಾ-
ಗಾಡಿ; ರಥ-ರಥ; ಇವು ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

(3) ಹೃ, ವೃ, ಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುವ ಭಾವ-
ವಾಚಕನಾಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಷಬರಾಹೃ-
ಘಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ; ಆಹೃ-ಕಾಲುಸವ್ಯಳ; ಬನಾವೃ-ಮಾಡುವಿಕೆ;
ಸಜಾವೃ-ಸಿಂಗರಿಸುವಿಕೆ; ಜ್ಞಾಹೃ-ತೊಂದರೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) *ಆ ಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ-
ಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಕೃಪಾ-ಕೃಪೆ; ಪ್ರಾರ್ಥನಾ-ಪ್ರಾರ್ಥನೆ;
ಆಶಾ-ಆಶೆ; ಸಭಾ-ಸಭೆ; ಮಹಿಮಾ-ಮಹಿಮೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(5) ಭಾಷಾಸೂಚಕ ನಾಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.
ಉದಾ:— ಕನ್ನಡ, ಅಂಗ್ರೇಜಿ, ತೆಲುಗು, ಹಿಂದಿ, ಅರ್ಧ ಇತ್ಯಾದಿ.

(6) ನದಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.
ಉದಾ:— ಕಾವೇರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಜಮುನಾ, ಗಗಾ, ಕುಮದ್ವತಿ, ಘಟಪ್ರಭಾ,
ಮಲಾಪಹಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಪವಾದಗಳು:— ಸೋನ, ಸಿಂಧು, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಪುಲ್ಲಿಂಗ-
ಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ನಾಮಗಳು ಉಭಯಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.
ಉದಾ:— ಆತ್ಮಾ, ಗಡಬಡ, ಚಾಲ-ವಲನ, ತಮಾಖ್ನು, ಪವನ,
ಬರ್ಫ, ಮಜಾ, ಯಾದ ನೊದಲಾದವುಗಳು ಎರಡೂ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ

*ಆ ಕಾರಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರಾಂತವಾಗು-
ತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಅಲೋಚನಾ-ಅಲೋಚನೆ; ದಯಾ-ದಯೆ; ಶಾಲಾ-ಶಾಲೆ
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವು ಉಭಯಲಿಂಗಿ-
ಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(ಅ) ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು
ಆಯ್ದು ಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ

ಕಿಯಲಾ—ಇದ್ದಲಿ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ; ಗಹನಾ—ಅಭರಣ;
ಖರಮಲ—ತಗಣೆ; ಗೌದ—ಅಂಟು; ಪಹಿಯಾ—ಗಾಲಿ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ

ಇಂಟ—ಇಟ್ಟಿಂಗಿ; ಕುಲಹಾಡಿ—ಕೊಡಲಿ; ಚೋಟಿ—ಶಿಖರ;
ಜಿಬ—ನಾಲಿಗೆ; ತಸ್ವೀರ—ಚಿತ್ರ.

(1) ಗೌರೀಶಂಕರ ಹಿಮಾಲಯಕಿ ಸಬಸೆ ಅಂಚಿ
— ಹೈ । (2) ಲಕಡಹಾರಾ ಅಪನಿ —— ಸೆ ಲಕಡಿ
ಕಾಟತಾ ಹೈ । (3) —— ಕಾಲಾ ರಹತಾ ಹೈ । (4) ಗಂಗಾ-
ಘರ ಕಿ ಕಿತಾಬ ಮೆಂ ಅಂಕ ಅಚ್ಚಿ —— ಹೈ । (5) ಸಾಯ-
ಕಲಕೆ ದೊ — —— ಹೊತೆ ಹೈ । (6) —— ಮನುಷ್ಯಕಾ ಖೂನ
ಚೂಸತೆ ಹೈ । (7) ರಾಜ ಚೋಟಿ ಚೋಟಿ —— ಸೆ ದಿವಾರ
ಬಾಂಧತಾ ಹೈ । (8) —— ಕಾಘಜ್ ಚಿಪಕಾನೆಕೆ ಲಿಯೆ ಅಪು-
ಯೋಗ ಹೊತಾ ಹೈ । (9) ಪ್ರಮೀಲಾಕಾ —— ಬಹುತ ಸುಂದರ ಹೈ ।
(10) ಸಾಂಪಕಿ — — ಲಂಬಿ ಹೊತಿ ಹೈ ।

ಕ. ಶ:— ಲಕಡಹಾರಾ—ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿದು ಮಾರುವವ;
ಅಪನಾ—ತನ್ನ; ಲಕಡಿ(ಸ್ತ್ರೀ)—ಕಟ್ಟಿಗೆ; ಕಾಟನಾ—ಕಡಿಯುವವ;

ಖ್ವನ(ಪು)-ರಕ್ತ; ಚೂಸನಾ-ಹೀರುವದು; ರಾಜ(ಪು)-ಉಪ್ಪಾರ;
 ತ್ರಿಪಕಾನಾ-ಅಂಟಿಸುವದು; ಸಾಂಪ(ಪು)-ಹಾವು.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ದೇವೇಂದ್ರನ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ.
 (2) ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
 (3) ಕೇಶವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹೊಲಸಾಗಿರುತ್ತವೆ. (4) ಮಂಗನ
 ಬಾಲವು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (5) ಗಂಗಾನದಿಯು ಹಿಮಾಲಯ-
 ದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. (6) ಗದಿಗೆಮ್ಮನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರು-
 ತ್ತವೆ. (7) ಕೋಗಿಲೆಯು ಮಾವಿನ ಮರದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
 ಕೂಗುತ್ತದೆ. (8) ಮುತ್ತುಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ.
 (9) ಈ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಸೀದಿಯು ಬೀಳುತ್ತದೆ. (10) ಈ
 ಇನಾಮುಸಾಹೇಬರ ಗಡ್ಡವು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕ. ಶ:— ಟೊಪ್ಪಿಗೆ-ಟೊಪ್ಪಿ(ಪ್ರೀ); ಹಲ್ಲು-ದಾಂತ(ಪು);
 ಬಾಲ-ಪುಂಜ(ಪ್ರೀ); ಹೊರಡುವದು-ನಿಕಲನಾ; ಕೂಗುವದು-
 ಕೂಕನಾ; ಮಸೀದೆ-ಮಸ್ಜಿದ(ಪ್ರೀ); ಗಡ್ಡ-ದಾಣಿ(ಪ್ರೀ);

ಪಾಠ 9

ವಚನ (ವಚನಗಳು)

ನಾನು, ಸರ್ವನಾನು, ವಿಶೇಷಣ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ
 ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗೊತ್ತಾಗುವ ರೂಪಕ್ಕೆ ವಚನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ-
 ದಂತೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ (1) ಏಕವಚನ (2) ಬಹುವಚನಗಳೆಂಬ
 ಎರಡೇ ವಚನಗಳುಂಟು. ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತದೇ ಇದ್ದಾಗ

ನಾಮಗಳು ಏಕವಚನದಿಂದ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಯಮ-
ಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. (ನಾಮಗಳಿಗೆ
ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಿದಾಗ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನ-
ಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು 10ನೆಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ-
ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.)

(1) ಆ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳು
ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಘoಡಾ	ಕುದುರೆ	ಘoಡೆ	ಕುದುರೆಗಳು
ಕಮರಾ	ಕೋಣೆ	ಕಮರೆ	ಕೋಣೆಗಳು
ಲಡಕಾ	ಹುಡುಗ	ಲಡಕೆ	ಹುಡುಗರು

ಅಸವಾದೆಗಳು

ದಾದಾ*	ಅಜ್ಜ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ	ದಾದಾ	ಅಜ್ಜಂದಿರು
ನಾನಾ	ಅಜ್ಜ	ನಾನಾ	ಅಜ್ಜಂದಿರು
ರಾಜಾ	ರಾಜ	ರಾಜಾ	ರಾಜರು
ಪಿತಾ	ತಂದೆ	ಪಿತಾ	ತಂದೆಯವರು
ಯೊಡ್ಡಾ	ಯೋಧ	ಯೊಡ್ಡಾ	ಯೋಧರು
ಚಾಚಾ	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ	ಚಾಚಾ	ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರು
ಮಾಮಾ	ಮಾವ	ಮಾಮಾ	ಮಾವಂದಿರು
ನೆತಾ	ಮುಖಂಡ	ನೆತಾ	ಮುಖಂಡರು
ದೇವತಾ	ದೇವತೆ	ದೇವತಾ	ದೇವತೆಗಳು

* ದಾದಾ-ತಂದೆಯ ತಂದೆ; ನಾನಾ-ತಾಯಿಯ ತಂದೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರಾಂತವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

(2) ಇನ್ನುಳಿದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ನಾಮಗಳ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನ ಗಳೆರಡರ ರೂಪಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಪೆಡ	ಗಿಡ	ಪೆಡ	ಗಿಡಗಳು
ಮೋತಿ	ಮುತ್ತು	ಮೋತಿ	ಮುತ್ತುಗಳು
ಭಾಣಿ	ಸಹೋದರ	ಭಾಣಿ	ಸಹೋದರರು
ಸಾಧು	ಸಾಧು	ಸಾಧು	ಸಾಧುಗಳು
ಡಾಕ್	ಲೂಟಿಗಾರ	ಡಾಕ್	ಲೂಟಿಗಾರರು

(3) ಆ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾಮಗಳ ಅಂತ್ಯ ಆ ವನ್ನು ಆ ನೂಡುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಕಿತಾಬ	ಪುಸ್ತಕ	ಕಿತಾಬೆ	ಪುಸ್ತಕಗಳು
ಆಖ	ಕಣ್ಣು	ಆಖೆ	ಕಣ್ಣುಗಳು
ಭೆಸ	ಎಮ್ಮೆ	ಭೆಸೆ	ಎಮ್ಮೆಗಳು

(4) ಇ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ಯೆ ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ತಿಥಿ	ತಿಥಿ	ತಿಥಿಯೆ	ತಿಥಿಗಳು
ರೀತಿ	ರೀತಿ	ರೀತಿಯೆ	ರೀತಿಗಳು
ಶಕ್ತಿ	ಶಕ್ತಿ	ಶಕ್ತಿಯೆ	ಶಕ್ತಿಗಳು

(5) ಇೆ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾಮಗಳ ಇೆ ಯನ್ನು ಹ್ರಸ್ವನಾಡಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಯೆ ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಟಿಪಿ	ಟಿಪ್ಪಿಗೆ	ಟಿಪಿಯೆ	ಟಿಪ್ಪಿಗೆಗಳು
ಘಡಿ	ಗಡಿಯಾರ	ಘಡಿಯೆ	ಗಡಿಯಾರಗಳು
ಟಿಕ್ಕರಿ	ಬುಟ್ಟಿ	ಟಿಕ್ಕರಿಯೆ	ಬುಟ್ಟಿಗಳು

(6) ಯಾ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳ ಅಂತ್ಯ ಯಾ ದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ ಬಿಂದು (ಂ) ಇಡುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಚಿಡಿಯಾ	ಪಕ್ಷಿ	ಚಿಡಿಯೆ	ಪಕ್ಷಿಗಳು
ಬ್ರಹ್ಮಿಯಾ	ಮುದುಕಿ	ಬ್ರಹ್ಮಿಯೆ	ಮುದುಕಿಯರು
ಕುಡಿಯಾ	ಗುಡಿಸಲು	ಕುಡಿಯೆ	ಗುಡಿಸಲುಗಳು
ಚುಡಿಯಾ	ಹೆಣ್ಣಲಿ	ಚುಡಿಯೆ	ಹೆಣ್ಣಲಿಗಳು
ಗುಡಿಯಾ	ಹೆಣ್ಣು ಗೊಂಬಿ	ಗುಡಿಯೆ	ಹೆಣ್ಣು ಗೊಂಬಿಗಳು

(7) ಇನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ಔ ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹುವಚನದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಔ ಕಾರಾಂತ ನಾಮಗಳು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವನಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಏಕವಚನ		ಬಹುವಚನ	
ಭಾಷಾ	ಭಾಷೆ	ಭಾಷಾಔ	ಭಾಷೆಗಳು

वस्तु	वस्तु	वस्तुओं	वस्तुಗಳು
गौ	ಆಕಳು	गौओं	ಆಕಳುಗಳು
बहू	ಸೊಸೆ	बहूओं	ಸೊಸೆಯಂದಿರು
लू	ಉಷ್ಣತೆ	लूओं	ಉಷ್ಣತೆಗಳು

(8) सरसों(स्रीं)-सासिने इदु ँकवजन मत्तु
 बहूवजनगंरडरल्लियुओ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
 ಉದಾ:— सरसों - सासिने (ಎ. ವ.); सरसों - सासिने-
 ಗಳು (ಬ. ವ).

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಂಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ನಾಮದ
 ಯೋಗ್ಯ ವಚನವನ್ನು ತುಂಬಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿರಿ.

- 1) अुस तांगेवालेके पास दो—हैं। (घोडा)
- 2) सईदा की तीनों—अलीगढ मे पढती हैं। (बहन)
- 3) स्त्रियाँ अपने हाथों में—पहनती हैं। (चूडी)
- 4) यह—बहुत मोटा है। (कपडे)
- 5) भारत मे कभी मशहूर—हैं। (नेता)
- 6) अुस दूकानदार के पास चार—हैं। (साइकल)
- 7) जंगल में—रहते हैं। (शेर)
- 8) अलमारी मे चाँदीकी अंक—है। (थालियाँ)
- 9) हाथी के—बडे और—छोटी होती हैं। (कान,खाँख)
- 10) ये—बहुत मीठे हैं। (फल)

ಕ. ಶಃ— ಚೂಡಿ(ಪ್ರೀ)-ಬಳಿ; ಮಸಹೂರ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ; ಥಾಲಿ
(ಪ್ರೀ)-ತಾಟು; ಕಾನ(ಪು)-ಕಿವಿ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಶಾಮಲೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- (2) ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಝರಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ.
- (3) ಮುದುಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತು ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- (4) ಬೇವಿನ ಮರದಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಗಿಳಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.
- (5) ವಸಂತರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೇವಕರಿರುತ್ತಾರೆ.
- (6) ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತಗಳಿರುತ್ತವೆ.
- (7) ಬಸವಂತನು ದಿನಾಲು ಎಷ್ಟು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ?
- (8) ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಐದು ಬೆರಳುಗಳಿರುತ್ತವೆ. (9) ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲಿಕೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. (10) ಶಕುಂತಲೆಯ ನಾಲ್ವರೂ ಮಾವಂದಿರು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಕ. ಶಃ— ಅರಣ್ಯ-ಜಂಗಲ (ಪು); ಝರಿ-ಞರನಾ (ಪು);
ಹರಿಯುವದು-ಬಹನಾ; ಬುಟ್ಟಿ-ಟೊಕರಿ(ಪ್ರೀ); ಬೇವಿನಮರ-
ನೀಮಕಾಪೆಡ; ಗಿಳಿ-ತೊತಾ (ಪು); ಸಲಿಕೆ-ಫಾವಡಾ (ಪು);
ನಾಲ್ವರೂ-ಚಾರೊ |

ಪಾಠ 10

ಕಾರಕವಿಹ್ಲ (ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು)

ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಂತೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭಕ್ತಿ
ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾರಕಗಳು	ಹಿಂದಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು	ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು
ಪ್ರಥಮಾ ಕರ್ತೃ	ನೆ	ಲು
ದ್ವಿತೀಯಾ ಕರ್ಮ	ಕೊ	ಅನ್ನು
ತೃತೀಯಾ ಕರಣ (ಸಾಧನ)	ಸೆ	ಇಂದಿ
ಚತುರ್ಥಿ ಸಂಪ್ರದಾನ (ಕೊಡುವಿಕೆ)	ಕೊ, ಕೆಲಿಯೆ ಕೆವಾಸ್ತೆ	ಗೆ, ಇಗೆ, ಅಕ್ಕೈ, ಸಲುವಾಗಿ
ಪಂಚಮಿ ಅಪಾದಾನ (ಅಗಲುವಿಕೆ)	ಸೆ	ಇಂದ
ಷಷ್ಠಿ ಸಂಬಂಧ	ಕಾ, ಕೆ, ಕಿ	ಅ (ನ, ಳ, ರ, ಯ)
ಸಪ್ತಮಿ ಅಧಿಕರಣ	ಮೆ, ಪರ	ಅಲ್ಲಿ, ಮೇಲೆ
ಅಷ್ಟಮಿ ಸಂಬೋಧನ	ಔ, ಔ, ಹೈ, ಅರೆ	ಎ, ಏ, ಇರಾ

ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ರೂಪತಾಳುತ್ತವೆ.

(1) ಆ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಿದರೆ ಅವು ಔ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಲಡಕಾ+ನೆ=ಲಡಕೇನೆ; ಕಮರಾ+ಮೆ=ಕಮರೇ ಮೆ; ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅಪವಾದ ನಾಮಗಳಾದ ದಾದಾ, ನಾನಾ, ಚಾಚಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಆ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— ದಾದಾ+ಕೊ=ದಾದಾಕೊ, ನಾನಾ+ಮೆ=ನಾನಾ ಮೆ, ಚಾಚಾ+ಪರ=ಚಾಚಾಪರ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ಇನ್ನು ಉದ ಎಲ್ಲ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— ಘರ+ಕಾ=ಘರಕಾ; ಸಭಾ+ಮೆ=ಸಭಾ ಮೆ; ಭಾಙ್+ಕಾ=ಭಾಙ್ಕಾ; ಲಡಕಿ+ಸೆ=ಲಡಕಿ ಸೆ; ವಸ್ತು+ಮೆ=ವಸ್ತು ಮೆ; ಬಹು+ಕೆ=ಬಹುಕೆ; ಡಾಕ್+ಕಿ=ಡಾಕ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ಅ, ಆ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಅ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅಂ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಪೆರ+ಮೆ=ಪೆರೊ ಮೆ; ಗಧೆ+ಪರ=ಗಧೊಪರ; ಕಿತಾಬೆ+ಕಾ=ಕಿತಾಬೊಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅ ಕಾರಾಂತವಾಗದೇ ಇದ್ದ ದಾदा, ನಾನಾ, ಚಾಚಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ, ಅ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಅಂ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ದಾदा+ಕೊ=ದಾದಾಅೊಕೊ; ನಾನಾ+ಪರ=ನಾನಾಅೊಪರ; ಚಾಚಾ+ಸೆ=ಚಾಚಾಅೊಸೆ; ಸಾಧು+ಕೊ=ಸಾಧುಅೊಕೊ ಇತ್ಯಾದಿ.

(5) ಇ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಯೊ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಪತಿ + ಪರ = ಪತಿಯೊಪರ; ಮುನಿ + ಕಾ = ಮುನಿಯೊಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

(6) ಐ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು

ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಮೋತಿ+ಕೋ=ಮೋತಿಯೆಕೋ, ಭಾಷೀ+ಕಾ=ಭಾಷಿಯೆಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

(7) ಇ, ಓ ಕಾರಾಂತ ಮತ್ತು ಯಾ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯ ಯೆ ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ತಿಥಿಯೆ+ಕೋ=ತಿಥಿಯೆಕೋ, ಲಡಕಿಯೆ+ ಕೋ = ಲಡಕಿಯೆಕೋ, ಬುದ್ಧಿಯೆ+ನೆ=ಬುದ್ಧಿಯೆನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(8) ಆ, ಅ, ಅ, ಹಾಗೂ ಔ ಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯ ಅಂ ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಂ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಭಾಷಾಅಂ+ಸೇ=ಭಾಷಾಅಂಸೇ; ವಸ್ತುಅಂ+ಸೇ=ವಸ್ತುಅಂಸೇ, ವಸ್ತುಅಂ+ಪರ=ವಸ್ತುಅಂಪರ; ಬಹುಅಂ+ಕಾ=ಬಹುಅಂಕಾ; ಗೌಅಂ+ಕೇ=ಗೌಅಂಕೇ ಇತ್ಯಾದಿ.

(9) ಅ ಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯ ದೀರ್ಘವು ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಂ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಡಾಕ್+ಸೇ=ಡಾಕ್ಅಂಸೇ, ಲಡ್ಡು+ಮೇ=ಲಡ್ಡುಅಂಮೇ ಇತ್ಯಾದಿ.

(10) ಸರಸೆಂ-ಸಾಸಿನೆ, ಇದು ಎರಡೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ ಯಾವದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— ಸರಸೆಂ+ಕೋ=ಸರಸೆಂಕೋ-ಸಾಸಿನೆಯನ್ನು; ಸರಸೆಂ+ಕೋ=ಸರಸೆಂಕೋ-ಸಾಸಿನೆಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೇಲಿನ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಡಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಿತಾವ ಪುಸ್ತಕ

	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪ್ರ.	ಕಿತಾವ+ನೆ=ಕಿತಾವನೆ ಪುಸ್ತಕವು	ಕಿತಾವೆ+ನೆ=ಕಿತಾವೋನೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು
ದ್ವಿ.	ಕಿತಾವಕೊ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು	ಕಿತಾವೊಕೊ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು
ತ್ಯ.	ಕಿತಾವಸೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ	ಕಿತಾವೋಸೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ
ಚ.	ಕಿತಾವಕೊ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ { ಕಿತಾವಕೆ ಲಿಯೆ } ಪುಸ್ತಕದ { ಕಿತಾವಕೆ ವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ	ಕಿತಾವೊಕೊ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ { ಕಿತಾವೋಕೆ ಲಿಯೆ } ಪುಸ್ತಕಗಳ { ಕಿತಾವೋಕೆ ವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ
ಪಂ.	ಕಿತಾವಸೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ	ಕಿತಾವಾಂಸೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ
ಷ.	ಕಿತಾವಕಾ, } ಕಿತಾವಕೆ, } ಪುಸ್ತಕದ ಕಿತಾವಕಿ }	ಕಿತಾವಾಂಕಾ, } ಕಿತಾವಾಂಕೆ, } ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಿತಾವಾಂಕಿ }
ಸ.	ಕಿತಾವ ಮೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಿತಾವಪರ ಪುಸ್ತಕದಮೇಲೆ	ಕಿತಾವಾಂ ಮೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಿತಾವಾಂಪರ ಪುಸ್ತಕಗಳಮೇಲೆ

ನೆತಾ ಮುಖಂಡ

	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪ್ರ.	ನೆತಾ+ನೆ=ನೆತಾನೆ ಮುಖಂಡನು	ನೆತಾ+ನೆ=ನೆತಾಂನೆ ಮುಖಂಡರು
ದ್ವಿ.	ನೆತಾಕೊ ಮುಖಂಡನನ್ನು	ನೆತಾಂಕೊ ಮುಖಂಡರನ್ನು

ತೃ.	ನೆತಾಸೆ ಮುಖಂಡನಿಂದ	ನೆತಾओंಸೆ ಮುಖಂಡರಿಂದ
ಚ.	ನೆತಾಕೊ ಮುಖಂಡನಿಗೆ	ನೆತಾओंಕೊ ಮುಖಂಡರಿಗೆ
	ನೆತಾಕೆಲಿಯೆ } ಮುಖಂಡನ	ನೆತಾओंಕೆಲಿಯೆ } ಮುಖಂಡರ
	ನೆತಾಕೆವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ	ನೆತಾओंಕೆವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ
ಪಂ.	ನೆತಾಸೆ ಮುಖಂಡನಿಂದ	ನೆತಾओंಸೆ ಮುಖಂಡರಿಂದ
ಷ.	ನೆತಾಕಾ, } ನೆತಾಕೆ, } ಮುಖಂಡನ ನೆತಾಕೀ }	ನೆತಾओका, } ನೆತಾओंಕೆ, } ಮುಖಂಡರ ನೆತಾओकी }
ಸ.	ನೆತಾಮೆ ಮುಖಂಡನಲ್ಲಿ	ನೆತಾओंಮೆ ಮುಖಂಡರಲ್ಲಿ
	ನೆತಾಪರ ಮುಖಂಡನಮೇಲೆ	ನೆತಾओंಪರ ಮುಖಂಡರಮೇಲೆ

ಧೌತೀ ಧೋತರ

	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಪ್ರ.	ಧೌತೀ+ನೆ=ಧೌತೀನೆ ಧೋತರವು	ಧೌತಿಯಾಂ.ನೆ=ಧೌತಿಯೋನೆ ಧೋತರಗಳು
ದ್ವಿ.	ಧೌತೀಕೊ ಧೋತರವನ್ನು	ಧೌತಿಯೊಂಕೊ ಧೋತರಗಳನ್ನು
ತೃ.	ಧೌತೀಸೆ ಧೋತರದಿಂದ	ಧೌತಿಯೊಸೆ ಧೋತರಗಳಿಂದ
ಚ.	ಧೌತೀಕೊ ಧೋತರಕ್ಕೆ	ಧೌತಿಯೊಂಕೊ ಧೋತರಗಳಿಗೆ
	ಧೌತೀಕೆಲಿಯೆ } ಧೋತರ	ಧೌತಿಯೊಂಕೆಲಿಯೆ } ಧೋತರಗಳ
	ಧೌತೀಕೆವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ	ಧೌತಿಯೊಂಕೆವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ
ಪಂ.	ಧೌತೀಸೆ ಧೋತರದಿಂದ	ಧೌತಿಯೊಸೆ ಧೋತರಗಳಿಂದ
ಷ.	ಧೌತೀಕಾ, } ಧೌತೀಕೆ, } ಧೋತರದ ಧೌತೀಕೀ }	ಧೌತಿಯೊಂಕಾ, } ಧೌತಿಯೊಂಕೆ, } ಧೋತರಗಳ ಧೌತಿಯೊಂಕೀ }

ಸ. ಧೌತಿಯೆ ಧೋತರದಲಿ ಧೌತಿಯೆ ಧೋತರಗಳಲಿ
 ಧೌತಿಪರ ಧೋತರದಮೇಲೆ ಧೌತಿಯೆಪರಧೋತರಗಳಮೇಲೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(ಅ) ಕಂಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿರಿ.

- (1) ಹಮ—ದೇಖತೆ ಹೆಂ । (ಆಂಲೆಂ) (2) ಆದಮಿ
 —ಚಲತೆ ಹೆಂ । (ಪೆರ) (3) ದೂಘ—ಬಹುತ ಪಸಂದ ಹೆ ।
 (ಬಿಲಿಲಿ) (4) ಪುಲಿಸ—ಪಕಡತೆ ಹೆ । (ಡಾಕು ಒ.ವ)
 (5) ಹಮ—ಆರಹೆ ಹೆಂ । (ಪಾಠಶಾಲಾ) (6) —
 ಬಂದರ ಕೂದ ರಹೆ ಹೆಂ । (ಪೆಡ) (7) ಮರಿಯಮ—ಛೂಮರಹಿ
 ಹೆಂ । (ಬಗಿಚಾ) (8) —ಅಮಾವಟ ಬನಾತೆ ಹೆಂ । (ಆಮ
 ಒ.ವ) (9) ಅಂಟಕಿ—ಬಡಾ ಬಲ ಹೌತಾ ಹೆಂ । (ಟಾಂಗ)
 (10) ಅಧ್ಯಾಪಕ—ಹಿಂದಿ ಪಠಾ ರಹೆ ಹೆಂ । (ಲಡಕೆ) ।

ಕ. ಶ:— ಆದಮಿ (ಪು)—ಮನುಷ್ಯ; ಪುಲಿಸ (ಪ್ರೀ)—
 ಪೊಲಿಸದಳ; ಕೂದನಾ—ಜಿಗಿಯುವದು; ಬಗಿಚಾ(ಪು)—ಕೋಟೆ;
 ಅಮಾವಟ(ಪ್ರೀ)—ನೀಕರ್ಣ; ಟಾಂಗ(ಪ್ರೀ)—ಕಾಲು.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಗೋವಾಲನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಇರುತ್ತಾರೆ.
 (2) ನೋಹನನ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
 (3) ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.
 (4) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹುಂಡೇಕಾರ ಮಾಸ್ತರರು ಧಾರವಾಡಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

- (5) ಇಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜವಾಹರರು ಮಾತನಾಡುವರು.
 (6) ಗುರುನಾಥವ್ವ ಮಾಸ್ತರರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (7) ನಿಜಲಿಂಗ, ನೀನು ಕೆಂಪು ಮಸಿಯಿಂದ ಏಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಿ? (8) ಗುಂಗೀ ಹುಳಗಳು ಹೂಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. (9) ಮೋಡಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. (10) ಈ ಗಾಡಿಯು ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ.

ಕ. ಶ:—ಜನರು—ಲಿಂಗ(ಪು.ಬ.ವ); ಮಾಲೆ—ಮಾಲಾ(ಪ್ರೀ);
 ಮಾರುವದು—ಖೇನಾ; ಇತ್ತೀಚೆಗೆ—ಆಜಕಲ; ಕೆಂಪು—ಲಾಲ;
 ಏಕೆ—ಕಯಿ; ಗುಂಗೀಹುಳ—ಖಿರಾ(ಪು); ಮೋಡ—ಬಾದಲ(ಪು);
 ಮಳೆಸುರಿಯುವದು—ಪಾನಿ ಬರಸನಾ; ನಿಲ್ಲುವದು—ಠಕನಾ.

ಪಾಠ 11

ಕಾ, ಕೆ, ಕಿ ನಿಯಮ

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಮ ಅಥವಾ ಸರ್ವನಾಮದ ಸಂಬಂಧವು ಅನ್ಯ ವಸ್ತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಇದೆ—ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಕಾರಕವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕಾ, ಕೆ, ಕಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವು ಕೆಳಗಿನ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆಗುತ್ತದೆ.

(1) ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕಾ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಕಮಲಾಕರ ಕಾ ಘೋಷ—ಕಮಲಾಕರನ ಕುದುರೆ.

(2) ವಾಮನಕಾ ಕ್ರುತ್ತಾ—ವಾಮನನ ನಾಯಿ.

(3) ಸೀತಾಕಾ ಪತಿ—ಸೀತೆಯ ಗಂಡ.

(2) ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಕಮಲಾಕರಕೇ ಘೋಟೆ—ಕಮಲಾಕರನ ಕುದುರೆಗಳು.

(2) ವಾಮನಕೇ ಕ್ರುತ್ತೇ—ವಾಮನನ ನಾಯಿಗಳು.

(3) ದ್ರೌಪದೀಕೇ ಪತಿ—ದ್ರೌಪದಿಯ ಗಂಡಂದಿರು ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವದೇ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಕಮಲಾಕರ ಕೇ ಘೋಟೆಕೋ—ಕಮಲಾಕರನ ಕುದುರೆಗೆ.

(2) ವಾಮನ ಕೇ ಕ್ರುತ್ತೇಕಾ—ವಾಮನನ ನಾಯಿಯು.

(3) ಸೀತಾಕೇ ಪತಿಪರ—ಸೀತೆಯ ಗಂಡನಮೇಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದವು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬಹುವಚನವೇ ಆಗಲಿ ಇದ್ದರೆ, ಆ ಸಂಬಂಧಕಾರಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕೀ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಕಮಲಾಕರಕೀ ಬಕರೀ—ಕಮಲಾಕರನ ಆಡು.

(2) ವಾಮನಕೀ ಬಕರಿಯಾ—ವಾಮನನ ಆಡುಗಳು.

(3) ಸೀತಾಕೀ ಬೆಟಿಯಾ—ಸೀತೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಇ.

ಅಭ್ಯಸನೆಗಳು

(ಅ) ಬರಿದಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಷಷ್ಠೀ ನಿಧಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

(1) भरत राम—भाई था । (2) जेबुघिसा
—पिता—नाम औरंगजेब था । (3) रहमान—
दो भाई मैसूर में पढते हैं । (4) अलकनंदा—मामा
काशी में रहते हैं । (5) वनमाला—कंठ मीठा है ।
(6) कृष्णा दक्षिणभारत—बड़ी नदी है । (7) मुरघा-
मठ—मेला माघ मास में होता है । (8) भीमराव
—घर में बीस लोग हैं ।

(ब) ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸರಿ-
ಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಿರಿ.

(1) अशोक के बहिन की नाम रमा है ।
(2) शिवबसप्पाजी का घर में दस नौकर हैं ।
(3) अब्दुलगनी का लडकी बनारस में संस्कृत पढती है ।
(4) अहल्या की भाई कहाँ रहता है? (5) श्रीनिवास
का माँ रोटी बनारही है । (6) सुनंदाके किताब में
अेक सुंदर तस्वीर है । (7) शंकरगौडके अेक बहिन
है । (8) रिंदा के शादी धारवाड में हुअी ।

ಕ. ಶ:— ಕಂಠ(ಪು)—ಕಂಠ, ಸ್ವರ; ಶಾದೀ(ಪ್ರೀ)—ಅನ್ಯ.

(ಕ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ವಸಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಡೆಯರು ಮಂಗಳೇಶ-
ರಾಯರಿದ್ದಾರೆ. (2) ಭಾರತೀಯ ಸಹೋದರನ ಹೆಸರು ರಮೇಶ
ಇರುತ್ತದೆ. (3) ಗಿರಿಜಾಧವನ ತಂಗಿಯ ಹೆಸರು ಗದಿಗೆಮ್ಮ
ಇರುತ್ತದೆ. (4) ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರವರ ಸಹೋದರರು ಹಿಂದಿ-
ಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. (5) ದಾನಪ್ಪನವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ
ಸಾಮಾನುಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತವೆ. (6) ಚೆನ್ನಬಸಯ್ಯನವರ
ಮಗ ಚೆನ್ನವೀರಯ್ಯನು ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.
(7) ಕೋಟೆಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಂಬೆಲ್ಲ
ಇದ್ದಾರೆ. (8) ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ
ಮೇಲಿದೆ. (9) ಸುಲೋಚನೆಯ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಏನು ಇರು-
ತ್ತದೆ? (10) ಅಬ್ದುಲ್‌ರಜಾಕನ ಅಜ್ಜಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಿಗಿ-
ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕ. ಶ:— ಮಾರಾಟವಾಗುವುದು—ವಿಕನಾ; ತುಂಬೆಲ್ಲ-
ಖರ; ದಂಡೆ—ಕಿನಾರಾ(ಪು).

ಪಾಠ 12

ವಿಶೇಷಣ (ವಿಶೇಷಣಗಳು)

ನಾಮ ಅಥವಾ ಸರ್ವನಾಮದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ-
ಪಡಿಸುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— ಛೋಟಾ
ಱತಕಾ—ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ, ಇಲ್ಲಿ ಛೋಟಾ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವ ನಾಮ ಅಥವಾ ಸರ್ವ-
ನಾಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— ಛೊಟಾ ಲಡಕಾ-ಸಣ್ಣ
ಹುಡುಗ. ಇಲ್ಲಿ ಲಡಕಾ ವಿಶೇಷ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ (1) ಗುಣವಾಚಕ, (2) ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ,
(3) ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ ಮತ್ತು (4) ಸಾರ್ವನಾಮಿಕ ಅಥವಾ
ನಿರ್ದೇಶಕ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳುಂಟು.

(1) ಗುಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣ:— ಪತಲಾ - ತೆಳ್ಳನೆಯ,
ಕಾಲಾ - ಕರಿಯ, ಭಾರತೀ - ಭಾರತದ, ಬಾಹರೀ - ಹೊರಗಿನ,
ನಯಾ - ನವೀನ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣ:— ಪಾँचवाँ-ಐದನೆಯ,
बीस-ಇಪ್ಪತ್ತು, चौगुना-ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು, तीनों-ಮೂವರೂ,
ಮೂರು, ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷಣ:— सब - ಎಲ್ಲರೂ,
ಎಲ್ಲವೂ; कुल - ಒಟ್ಟು; बहुत - ಬಹಳ ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ಸಾರ್ವನಾಮಿಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ವಿಶೇಷಣ:—
वह-ಆ, यह-ಈ, वे-ಆ, ये-ಈ.

विशेषणोंका रूपांतर (विशेषणಗಳ ರೂಪಾಂತರ)

आ ಕಾರಾಂತ ವಿಶೇಷಣಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ್ಯದ ಲಿಂಗ
ವಚನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ.

(1) ವಿಶೇಷ್ಯವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಿದ್ದರೆ आ ಕಾರಾಂತ
ವಿಶೇಷಣವು ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— अँचा घोडा-
ಎತ್ತರವಾದ ಕುದುರೆ.

(2) ವಿಶೇಷ್ಯವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕಾರಾಂತ ವಿಶೇಷಣವು ಅ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—ಅಂಚೆ ಘೋ—ಎತ್ತರವಾದ ಕುದುರೆಗಳು.

(3) ವಿಶೇಷ್ಯವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಿದ್ದು ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ವತ್ಯಯವು ಹತ್ತಿದರೆ ಆಗಲೂ ಆ ಕಾರಾಂತ ವಿಶೇಷಣವು ಅ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಅಂಚೆ ಘೋಪರ—ಎತ್ತರವಾದ ಕುದುರೆಯು ನೇಲೆ.

(4) ವಿಶೇಷ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಬಹುವಚನವೇ ಆಗಲಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಕಾರಾಂತ ವಿಶೇಷಣವು ಅ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—ಅಂಚೆ ಘೋಡಿ—ಎತ್ತರವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆ, ಅಂಚೆ ಘೋಡಿಯಾ—ಎತ್ತರವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಗಳು.

ಆ ಕಾರಾಂತ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಉಳಿದು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷಣಗಳು ವಿಶೇಷ್ಯದ ಲಿಂಗ, ವಚನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:— ಸಫೆದ ಘೋಡಿ—ಬಿಳಿ ಕುದುರೆ, ಸಫೆದ ಘೋಡಿ—ಬಿಳಿ ಕುದುರೆಗಳು, ಸಫೆದ ಘೋಡಿ—ಬಿಳಿ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆ, ಸಫೆದ ಘೋಡಿಯಾ—ಬಿಳಿ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಸಫೆದ ವಿಶೇಷಣವು ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿದುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(ಅ) ಕಂಪನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರಿದಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

(1) शांता—साडियाँ पसंद करती है। (हरा, अँचा, मीठा) (2) यह—लडकी किसकी बहिन है ?

- (ಗೋರಾ, ಖಡ್ಡಾ, ಫೀಕಾ) (3) ತುಂಗಭದ್ರಾ ಕಾ ಪಾನಿ ಬಹುತ
 —ಹೈ । (ಪತಲಾ, ಮೊಟಾ, ಮೀಠಾ) (4) —ಚಾಯ್ ಲೋಗ
 ನಹಿಂ ಪೀತೆ । (ಗರಮ, ಠಂಡಾ, ಅಚ್ಚಾ) (5) ನಾರಿಯಲಕೆ ಪೆಡ
 —ಹೊತೆ ಹೈ । (ನಾಟಾ, ಮೊಟಾ, ಅಂಚಾ) (6) ಶಶಿಕಲಾ
 —ಬಾತೆಂ ಕರತೆ ಹೈ । (ಮೀಠಾಮೀಠಾ, ಖಡ್ಡಾಖಡ್ಡಾ, ಕಡ್ಡುಆ)
 (7) ಯೆಹ್ ಖೆಲಕಾ ಮೈದಾನ ಬಹುತ —ಹೈ । (ಸಸ್ತಾ, ಚೌಡಾ,
 ಲಾಲ) (8) ತುಮ್ ಫಲ ಮತ ಖಾओ । (ಮೀಠಾ, ಗರಮ, ಖಡ್ಡಾ)
 (9) ಆಸಮಾನಕಾ ರಂಗ —ಹೈ । (ಅಂಜಲಾ, ಕಾಲಾ, ನೀಲಾ)
 (10) ಚಮೆಲಿ ಕಿ ಖುಶಬ್ ಬಹುತ —ಹೈ । (ಬುರಿ, ಅಚ್ಚಾ,
 ಲಂಬಾ)

ಕ. ಶ:— ಹರಾ-ಹಸಿರಾದ; ಗೋರಾ-ಗೌರವರ್ಣದ; ಖಡ್ಡಾ-ಹುಳಿಯಾದ; ಫೀಕಾ-ಸಪ್ಪಗೆ ಇದ್ದ; ಪತಲಾ-ತೆಳ್ಳನೆಯ; ಮೊಟಾ-ದಪ್ಪವಾದ; ಮೀಠಾ-ಸಿಹಿಯಾದ; ನಾಟಾ-ಗಿಡ್ಡನೆಯ; ಕಡ್ಡುಆ-ಕಹಿಯಾದ; ಸಸ್ತಾ-ಅಗ್ಗವಾದ; ಚೌಡಾ-ಅಗಲವಾದ; ಅಂಜಲಾ-ಬಿಳುವಾದ; ಚಮೆಲಿ-ಮಲ್ಲಿಗೆ; ಖುಶಬ್-ಸುವಾಸನೆ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಉಮೇಶನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗನಿರುತ್ತಾನೆ. (2) ಆ ಕಷ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಯಾವಳಿರುತ್ತಾಳೆ? (3) ಬಕುಲಾವಲಿಕಾ ಹನ್ನೆರಡು ಹಳದಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ. (4) ಬಾದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಬಹಳ ತುಟ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. (5) ಹುಳಿಯಾದ ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಡಿರಿ. (6) ಧಾರವಾಡದ ಸುಭಾಸ ರೋಡು ಬಹಳ ಅಗಲವಾದ ಹಾದಿಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. (7) ಮೋತಿ-

ತಾಲಾಬದ ನೀರು ಬಹಳ ಹೊಲಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. (8) ಆದರೂ ಹಿಂದೆ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹುಡುಗರು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. (9) ಹಿನ್ನಾಲಯವು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವಾಗಿದೆ. (10) ಕುಮದ್ವತಿ ನದಿಯು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕ. ಶಃ— ಹಳದಿ—ಫೀಲಾ; ಬಾಳೆಹಣ್ಣು—ಕೆಲಾ; ತುಟ್ಟಿ—ಮಹ್ಗಾ; ಮಜ್ಜಿಗೆ—ಠಾಣ್(ಪ್ರೀ); ಹೊಲಸು—ಗದಾ.

ಪಾಠ 13

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ (ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು)

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ (1) ಕಾಲವಾಚಕ, (2) ಸ್ಥಾನವಾಚಕ, (3) ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ ಮತ್ತು (4) ರೀತಿವಾಚಕಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳುಂಟು. ಉದಾ:—

(1) ಕಾಲವಾಚಕ:—ಆಜ—ಇಂದು; ಆಜಕಲ—ಇತ್ತೀಚೆಗೆ; ದಿನಭರ—ಇಡೀದಿವಸ; ಸತತ—ಯಾವಾಗಲೂ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ಸ್ಥಾನವಾಚಕ:— ಯहाँ—ಇಲ್ಲಿ; ಆಗೇ—ಮುಂದೆ; ಭೀತರ—ಒಳಗೆ; ಚಾರೋರ—ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ:— ಬಹುತ—ಬಹಳ; थोडा—ಸ್ವಲ್ಪ; बडा—ದೊಡ್ಡ; काफी—ಸಾಕಷ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ರೀತಿವಾಚಕ:— अँकाअँक—ಒಮ್ಮೆಲೆ; इसलिये—ಆದ್ದರಿಂದ; धीरेधीरे—ಮೆಲ್ಲನೆ; जल्दी—ಬೇಗನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು ಅವ್ಯಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ನೇರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಇರುತ್ತದೆ.

(ಅ) ಕಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರಿದಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

- (1) ————चीजोंका दाम बहुत बढ़गया है।
(आजकल, दिनभर, सामने) (2) ————कामकरके मजदूर थकगया। (थोडा, धीरेधीरे, दिनभर) (3) राम-दास इतनी———कहाँ जा रहा है? (अकेले, जल्दी, थोडा) (4) गरमी बहुत है———शरबत पीजिये। (थोडा, चारोंओर, सतत) (5) मैं———शोभा के साथ स्कूल जाता हूँ। (जल्दी, तब, रोज) (6) ——चलो, नहींतो गिरोगे। (तेज, धीरेधीरे, काफी) (7) खूब पानी बरसनेसे———पानीही पानी होगया। (आगे, भीतर, चारोंओर) (8) गरीब———झोपडियों में वास करते हैं। (बहुत, अक्सर, कुछ) (9) प्रामाणिक मनुष्य ——झूठ नहीं बोलता। (कभी, अकेले, यहाँ) (10) प्रेमा मेरे घर———आती है। (बारबार, इतना, काफी)

ಕ. ಶಃ— चीज(ಪ್ರೀ)-ವಸ್ತು; ದಾಮ(ಪು)-ಬೆಲೆ; ಮಜ-ದ್ದೂರ(ಪು)-ಕೂಲಿಕಾರ; ತೇಜ-ವೇಗವಾಗಿ; ಅक्सರ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾರಬಾರ-ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ; ಕಮಿ-ಎಂದೂ; ಧೀರೆಧೀರೆ-ಮೆಲ್ಲನೆ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಆ ನಾಯಿಯು ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಇದೆ.
2) ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. (3) ನಾನು ಕೇವಲ
ಏಕೆ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ. (4) ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಒಮ್ಮೆ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. (5) ಇಂದು ಬಹಳ
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಬರಹತ್ತಿದೆ. (6) ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಬಹಳ
ಆದ್ದರಿಂದ ತ್ರೀಮಂತರು ಉದಕಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
(7) ಕುಡಿಯಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತಣ್ಣೀರು ಕೊಡಿರಿ. (8) ಕೂಡಲೆ
ಹೊರಡಿರಿ ಗಾಡಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. (9) ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ
ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. (10) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಜಾಜಿ-
ಯವರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ?

ಕ. ಶ:— ಕೇವಲ-ಸಿರ್ಫ; ಒಮ್ಮೆ-ಕಬಿಹಿ; ಕೂಡಲೆ-ಫೊರನ, ಜಲ್ದಿ.

ಪಾಠ 14

ಸರ್ವನಾಮ (ಸರ್ವನಾಮಗಳು)

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 11 ಸರ್ವನಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ:—
ಮೆ, ತು, ಆಪ, ವಹ, ಯಹ, ಜೊ, ಸೊ, ಕೊನ್, ಕೊಹ್, ಕುಚ್, ಕಯಾ.

ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನು ತನಗಾಗಿ ನಾನು ಇಲ್ಲ
ನಾವು ಎಂದೂ, ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗಾಗಿ
ನೀನು ಇಲ್ಲವೆ ನೀವು ಎಂದೂ ಹಾಗೂ ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗಾಗಿ
ಯಾವುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗಾಗಿ

ಇಲ್ಲವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವನು, ಇವನು, ಯಾವನು, ಯಾವುದು, ಅದು, ಇದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ವಿಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಪುರುಷವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

(1) ಮಾತನಾಡುವವನು ತನಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ *ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—
 ಮೆ-ನಾನು, ಹೆ-ನಾವು.

(2) ಮಾತನಾಡುವವನು ಯಾರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ-
 ದಿದೆಯೋ ಅವರಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯ
 ಪುರುಷವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:— ನೀನು, ನೀನು, ನೀನು, ನೀನು-
 ತಾವು.

(3) ಮಾತನಾಡುವವನು ಯಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದರ
 ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವನೋ ಅವರಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ
 ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ತೃತೀಯ ಪುರುಷವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.
 ಉದಾ:— ಇವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಅ; ಕೆ-ಯಾವನು,
 ಯಾವಳು, ಯಾವದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷದ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಮಗಳು ತೃತೀಯ
 ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಇವನು, ಇವಳು, ಕೆ-ಯವನು,
 ಯವಳು, ಯವನು ಇತ್ಯಾದಿ.

* ಈ ಪುರುಷಗಳ ನಾಮಗಳು ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರಥಮ-
 ಪುರುಷಗಳೆಂದೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅನುಕೂಲತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ-
 ವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಪುರುಷಗಳೆಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ 11 ಸರ್ವನಾಮಗಳೂ ಪುರುಷವಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಆರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ.

- (1) ಪುರುಷವಾಚಕ:— ಮೆ, ತ್ವ, ಆಪ ।
- (2) ನಿಜವಾಚಕ:— ಆಪ ।
- (3) ನಿಶ್ಚಯವಾಚಕ:— ಏಹ, ವಹ, ಮೆ ।
- (4) ಅನಿಶ್ಚಯವಾಚಕ:— ಕೀರ್, ಕುಣ ।
- (5) ಸಂಬಂಧವಾಚಕ:— ಜೆ ।
- (6) ಪ್ರತ್ಯವಾಚಕ:— ಕೇನ, ತಯಾ ।

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪುರುಷವಾಚಕ, ನಿಜವಾಚಕ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯವಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಿರಾಗ ಅವು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ರೂಪತಾಳುತ್ತವೆ.

ಏಕವಚನ

ಬಹುವಚನ

ಮೆ ನಾನು

ಹಮ ನಾವು

ಪ್ರ. ಮೆನೆ ನಾನು

ಹಮನೆ ನಾವು

ದ್ವಿ. ಮುಜ್ಜಕೊ, ಮುಜ್ಜೆ ನನ್ನನ್ನು

ಹಮಕೊ, ಹಮೆ ನಮ್ಮನ್ನು

ತ್ವ. ಮುಜ್ಜಸೆ ನನ್ನಿಂದ

ಹಮಸೆ ನಮ್ಮಿಂದ

ಚ. { ಮುಜ್ಜಕೊ, ಮುಜ್ಜೆ ನನಗೆ
ಮೇರೇಲಿಯೆ, ಮೇರೇವಾಸ್ತೆ
ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ

{ ಹಮಕೊ, ಹಮ ನಮಗೆ
ಹಮಾರೆಲಿಯೆ, ಹಮಾರೆವಾಸ್ತೆ
ನಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ

ಪಂ. ಮುಜ್ಜಸೆ ನನ್ನಿಂದ

ಹಮಸೆ ನಮ್ಮಿಂದ

೩.	मेरा, मेरे, मेरी नस्स	हमारा,हमारे,हमारी नम
೪.	{ मुझमें नस्सुल्लि मुझपर नस्सुमैलै	{ हममें नम्मल्लि हमपर नम्ममैलै
	तू ನೀನು	ತುಮ ನೀವು
೫.	तूने ನೀनु	ತುಮನೇ ನೀವು
೬.	तुझको, तुझे निस्सुनु	ತುಮಕೂ, ತುಮ್ಹೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು
೭.	तुझसे निस्सुಂದ	ತುಮಸೇ ನಿಮ್ಮಿಂದ
೮.	{ तुझको, तुझे निनगै तेरेलिये, तेरेवास्ने निस्सु सलुवागि	{ तुमको,तुम्है निमगै तुम्हारेलिये, तुम्हारेवास्ने निम्मू सलुवागि
೯.	तुझसे निस्सुಂದ	ತುಮಸೇ ನಿಮ್ಮಿಂದ
೧೦.	तेरा, तेरे, तेरी निस्सु	तुम्हारा,तुम्हारे,तुम्हारी निम्मू
೧೧.	{ तुझमें निस्सुल्लि तुझपर निस्सुमैलै	{ तुममें निम्मल्लि तुमपर निम्ममैलै

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. (1) ಪುರುಷ ವಾಚಕ (ಆದರ ಸೂಚಕ) (2) ನಿಜವಾಚಕ (ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸೂಚಕ). ಪುರುಷವಾಚಕ ಆಪ ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷ ಬಹುವಚನದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆದರ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಬಂದರೆ, ನಿಜವಾಚಕ ಆಪ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನಾನು ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಎರಡೂ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪುರುಷವಾಚಕ ಆಪ ಆದರ ಸೂಚಕ ಬಹುವಚನವೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇದರ ಏಕವಚನದರೂಪವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರೆ

ಇದರ ರೂಪಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿಜವಾಚಕ ಆಪ ಇದರ
ವಿಕೃತರೂಪ ಅಪನಾ ಆಗಿದ್ದು, ಇದು ಪ಼ಪ್ಪೀವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.
ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ನೆ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಹು-
ವಚನದ ರೂಪಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ.

ನಿಜವಾಚಕ ಆಪ ಇದರ
ಏಕವಚನ ರೂಪಗಳು

ಪುರುಷವಾಚಕ ಆಪ ಇದರ
ಬಹುವಚನ ರೂಪಗಳು.

ಪ್ರ. ಆಪ ತಾನು

आपने तानु

ದ್ವಿ. ಅಪನೇಕೊ ತನ್ನನ್ನು

आपको तಮ್ಮನ್ನು

ತ್ವ. ಅಪನೇಸೆ ತನ್ನಿಂದ

आपसे तಮ್ಮಿಂದ

ಚ. { ಅಪನೇಕೊ ತನಗೆ
ಅಪನೇಲಿಯೆ } ತನ್ನ
ಅಪನೇವಾಸ್ತೆ } ಸಲುವಾಗಿ

आपको तಮಗೆ
आपकेलिये } ತಮ್ಮ
आपकेवास्ते } ಸಲುವಾಗಿ

ವಂ. ಅಪನೇಸೆ ತನ್ನಿಂದ

आपसे ತಮ್ಮಿಂದ

ಷ. ಅಪನಾ, ಅಪನೇ ಅಪನೀ ತನ್ನ

आपका, आपके, आपकी ತಮ್ಮ

ಸ. { ಅಪನೇಮೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಅಪನೇಪರ ತನ್ನಮೇಲೆ

{ आपमें ತಮ್ಮಲ್ಲಿ
आपपर ತಮ್ಮಮೇಲೆ

यह ಇವನು, ಇವಳು, ಇದು, ಈ ये ಇವರು, ಇವು, ಈ

ಪ್ರ. इसने
ಇವನು, ಇವಳು, ಇದು, ಈ.

इन्होंने
ಇವರು, ಇವು, ಈ.

ದ್ವಿ. इसको, इसे
ಇವನನ್ನು, ಇವಳನ್ನು, ಇದನ್ನು.

इनको, इन्हें
ಇವರನ್ನು, ಇವನ್ನು.

ತ್ವ. इससे
ಇವನಿಂದ, ಇವಳಿಂದ, ಇದರಿಂದ.

इनसे
ಇವರಿಂದ, ಇವುಗಳಿಂದ.

ಚ.	{	इसको, इसे ಇವನಿಗೆ, ಇವಳಿಗೆ, ಇದಕ್ಕೆ.	इनको, इन्हें ಇವರಿಗೆ, ಇವುಗಳಿಗೆ
	{	इसकेलिये } ಇವನ ಸಲುವಾಗಿ ಇವಳ ಸಲುವಾಗಿ इसकेवास्ते } ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ	इनकेलिये } ಇವರ ಸಲುವಾಗಿ इनकेवास्ते } ಇವುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ
ವಂ.		इससे ಇವನಿಂದ, ಇವಳಿಂದ, ಇದರಿಂದ.	इनसे ಇವರಿಂದ, ಇವುಗಳಿಂದ.
ಷ.		इसका, इसके, इसकी ಇವನ, ಇವಳ, ಇದರ.	इनका, इनके, इनकी ಇವರ, ಇವುಗಳ.
ಒ.	{	इसमें ಇವನಲ್ಲಿ, ಇವಳಲ್ಲಿ, ಇದರಲ್ಲಿ.	इनमें ಇವರಲ್ಲಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ.
	{	इसपर ಇವನಮೇಲೆ, ಇವಳಮೇಲೆ, ಇದರಮೇಲೆ.	इनपर ಇವರಮೇಲೆ, ಇವುಗಳಮೇಲೆ.

वह ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಆ वे ಅವರು, ಅವು, ಆ

ಸ.		असने ಅವನು, ಅವಳು, ಅದು, ಆ.	अन्होंने ಅವರು, ಅವು, ಆ.
ದ್ವಿ.		असको, असे ಅವನನ್ನು, ಅವಳನ್ನು, ಅದನ್ನು.	अनको, अन्हें ಅವರನ್ನು, ಅವುಗಳನ್ನು.
ತ್ಯ.		अससे ಅವನಿಂದ, ಅವಳಿಂದ, ಅದರಿಂದ.	अनसे ಅವರಿಂದ, ಅವುಗಳಿಂದ.
ಚ.	{	असको, असे ಅವನಿಗೆ. ಅವಳಿಗೆ.	अनको, अन्हें ಅವರಿಗೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ.
	{	असकेलिये } ಅವನ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ असकेवास्ते } ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ	अनकेलिये } ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ अनकेवास्ते } ಅವುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ

पाठ 16

संबंधसूचक अव्यय (संबन्धसೂಚಕ अव्ययಗಳು)

ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನ, ಕಾರಕವೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬ ಲಾಗದೇ ಇದ್ದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅವಿಕಾರಿರಬ್ಬ ಆಫಸಾ ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಒಂದು ಶಬ್ದದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅನ್ಯ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ತೋರಿಸುವ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—

(1) घर के अंदर कौन है? ಮನೆಯೊಳಗೆ ಯಾರು ಇರುತ್ತಾರೆ?

(2) आलियाबेगम के यहाँ दस नये पैसे हैं। ಆಲಿಯಾಬೇಗಮಳ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತು ನಯಪೈಸೆಗಳಿವೆ.

(3) प्रमीला शककर के बिना दूध नहीं पीती। ಪ್ರಮೀಲಾ ಸಕ್ಕರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ.

(4) विनोद अहमदजान की तरह तबला बजाता है। ವಿನೋದನು ಅಹಮದಜಾನರಂತೆ ತಬಲಾ ಬಾರುತ್ತಾನೆ.

(5) किसान खेत की ओर जा रहा है। ಬಳ್ಳಲಿಗನು ಹೊಲದಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಸ್ವಕ್ಷೇಪಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಬಂಧಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಅವ್ಯಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

के बिना ಇಲ್ಲದೆ, ಹೊರತಾಗಿ
के सिवा ಇಲ್ಲದೆ, ಹೊರತಾಗಿ
के अलावा अಲ್ಲದೆ
के सामने ಎದುರಿನಲ್ಲಿ
के यहाँ अಲ್ಲಿ
के बारे में ವಿಷಯವಾಗಿ
के पहले ನೊದಲು
के साथ ಸಂಗಡ
के पास ಹತ್ತಿರ
के पीछे ಹಿಂದೆ
के बाद ನಂತರ
के नीचे ಕೆಳಗೆ
के बाहर ಹೊರಗೆ
के अंदर ಒಳಗೆ
के ऊपर ಮೇಲೆ
के बीच ನಡುವೆ
के समान ಹಾಗೆ, ಅಂತೆ
के आगे ಎದುರಿನಲ್ಲಿ
के द्वारा ಮುಖಾಂತರ
के नज़दीक ಸಮೀಪ

पेट्रोल के बिना
राम के सिवा
चावल के अलावा
मंदिर के सामने
सीता के यहाँ
गांधीजी के बारे में
स्वतंत्रता के पहले
पिताजी के साथ
मोहन के पास
घर के पीछे
छुट्टी के बाद
पेड के नीचे
स्कूल के बाहर
मस्जिद के अंदर
पहाड के ऊपर
तालाब के बीच
बोसजी के समान
राधा के आगे
डाकिये के द्वारा
कालेज के नज़दीक

ಈ ಮುಂದಿನ ಸಂಬಂಧಸೂಚಕ ಅನ್ಯಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಷಷ್ಠಿ
ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೀ ಬರುತ್ತದೆ.

की अपेक्षा क़िन्तु	सुशीला की अपेक्षा
की ओर क़डे़गे	शहर की ओर
की तरफ़ क़डे़गे	नदी की तरफ़
की तरह ढागे, अन्ते	करीमखाँ की तरह
की जगह स़ुधदली	नेहरूजी की जगह
की नाई अन्ते	चील की नाई
की खातिर सलवांगी	देश की खातिर
की बदौलत मुखान्तर	शहीदों की बदौलत

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಷಷ್ಟೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪ-ದೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— मैं+के यहाँ=मेरे यहाँ; वह+के पास=असके पास; वे+के नजदीक=अनुके नजदीक; यह+के आगे=इसके आगे; तुम+की तरह=तुम्हारी तरह; तू+की जगह=तेरी जगह ।

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಸೂಚಕ ಅವ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

(1) इमाम साहब—दस घोड़े हैं। (2) मैं पिताजी—बाजार जा रहा हूँ। (3) गीता पत्नी—नाचती है। (4) वह लडका अस लडकी—घूर रहा है। (5) पेड़—बंदर बैठा है। (6) स्कूल-

ಅಂಕ ಸುಂದರ ಬಗಿಚಾ ಹೈ । (7) ಶಶಿಕಲಾ ಬಚ್ಚೊಂ— ರೊತೀ ಹೈ । (8) ತುಮ ರಾಜೆಂದ್ರಪ್ರಸಾದಜೀ— ಕಯಾ ಜಾನತೆ ಹೊ ?

ಕ. ಶಃ— ಘೂರನಾ— ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವದು.

(ಬ) ಕಂಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ; ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಿ.

(1) —ಕೆ ಸಮಾನ ದ್ವಸರಾ ಪಹಲವಾನ ಕೊಡೆ ನಹಿಂ ।

(ವಹ) (2) ಆಜಕಲ ವಹ— ಕೀ ಜಗಹ ಮೆ ಕಾಮ ಕರತಾ ಹೈ । (ಮೆ) (3) —ಕೆ ಬಿನಾ ಯಹ ಕಾಮ ಕೊಡೆ ನಹಿ

ಕರ ಸಕತಾ ; (ತುಮ) (4) —ಕೀ ಅಪೆಕ್ಷಾ ಅಸಕಾ ಕುರತಾ ಅಚ್ಚಾ ಹೈ । (ಯಹ) (5) —ಕೆ ಪಿಂಚೆ ಮೊಹನ ಖಡಾ ಹೈ ?

(ಕೊನ) (6) —ಕೆ ಅಂದರ ಕಯಾ ಹೈ ? (ವಹ) (7) ವೆ ಖಿ —ಕೀ ತರಹ ಮನುಷ್ಯ ಹೆಂ । (ಹಮ) (8) —ಕೆ ದ್ವಾರಾ ಯಹ ಖಬರ ಪಹುಂಚೆಗೀ ? (ಕೊನ) ।

ಕ. ಶಃ— ಕುರತಾ(ಪು)— ಅಂಗಿ ; ಖಬರ(ಸ್ತ್ರೀ)— ಸುದ್ದಿ ; ಪಹುಂಚನಾ— ಮುಟ್ಟುವದು.

(ಕ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಪದ್ಮಾ ಪ್ರವೇಶಿಕಾ ಪಾಸಾದಬಳಿಕೆ ವಿಶಾರದದ ಆಭ್ಯಾಸ ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. (2) ಸುಧಾ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಏಕೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ? (3) ಶಾಂತಾ ಯಾರ ಹಾಗೆ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ? (4) ಮಹೇಶನು ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಯ ನೊದಲು ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. (5) ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಯರು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (6) ಭರಮಪ್ಪನು ಕೋಣೆಯ ಒಳಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

(7) ಭೀಮರಾಯರು ಜಳಕಮಾಡಲು ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (8) ನಾನು ಅಕ್ಕನ ಸಂಗಡ ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಲು ಹೋಗುವೆನು. (9) ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ಬೀವಿನ ಮರವಿದೆ. (10) ಆ ಮಂದಿರದ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕೆರೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪಾಠ 17

ಪ್ರಶ್ನಾವಾಚಕ ಶಬ್ದ (ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳು)

ಕಯಾ-ಎನು, ಕಬ-ಯಾವಾಗ, ಕೆಸಾ-ಎಂತಹ, ಕಿಧರ-ಯಾವಕಡೆಗೆ, ಕೌನ-ಯಾವನು, ಯಾವಳು, ಯಾವದು, ಯಾರು, ಕಿತನಾ-ಎಷ್ಟು, ಕಯೆ-ಎಕೆ, ಕಹಾ-ಎಲ್ಲಿ, ಕೆಸೆ-ಹೇಗೆ, ಕೌನಸಾ-ಯಾವ ವೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಆ ವಾಕ್ಯಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

(1) ಆಪ ಕಹಾ ಜಾ ರಹೆ ಹೆ ? ತಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ?

(2) ಇಸ ಘರ ಮೆ ಕೌನ ರಹತೆ ಹೆ ? ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇರುತ್ತಾರೆ ?

(3) ಯಹಾ ಕಿತನೆ ಕೆಲೆ ಹೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳಿರುತ್ತವೆ ?

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಎಳೆದು ಉಚ್ಚರಿಸುವದರಿಂದ ಅವು ಕೂಡ

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗುವವು. ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯು-
ವಾಗ ವಾಕ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಯಾ ಇಡಬೇಕು. ಉದಾ:—

(1) ಕಯಾ ತುಮ ಜಾತೆ ಹೊ ? ನೀನು ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ?

(2) ಕಯಾ ವೆ ಗಾತೆ ಹೈ ? ಅವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಆದರೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಯಾ ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಕ್ರಿಯಾ-
ಪದವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವು ಸೂಚಿತವಾಗುವಂತೆ ಎಳೆದು ಉಚ್ಚರಿಸು-
ತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—

(1) ಮೋಹನ ಘರ ಜಾತಾ ಹೈ ? ಮೋಹನನು ಮನೆಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆಯೇ ?

(2) ತುಮ ಹಿಂದಿ ಸೀಖತೆ ಹೊ ? ನೀನು ಹಿಂದಿ ಕಲಿ-
ಯುತ್ತೀಯಾ ?

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(ಅ) ತೆರಿವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಶಬ್ದ-
ಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

(1) ಆಪಕೆ ಪಾಸ —ರೂಪಯೆ ಹೈ ? (2) ವಹಾँ—
ಜಾ ರಹಾ ಹೈ ? (3) ಗೋಲಗುಂಬಜ—ಹೈ ? (4) ತುಮ
—ಘರ ಮೆಂ ರಹತೆ ಹೊ ? (5) ತುಮ್ಹಾರಿ ಬಹಿನ ಕಾ ನಾಮ
—ಹೈ ? (6) ವಹ ಲಡಕಿ—ಹೈಸತಿ ಹೈ ? (7) ಆಪ
ಅಕೆಲೆ ಯಹ ಕಾಮ—ಕರ ಸಕತೆ ಹೈ ? (8) ವೆ—
ಬೆಂಗಲೂರ ಜಾತೆ ಹೈ ?

(ಬ) ಕೆಳಗಿನ ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

[ಉದಾ:— मैं रोज सबेरे पाँच बजे अठता हूँ ।
तुम रोज सबेरे कितने बजे अठते हो ?]

- (1) आजके जलसेमें राजाजी बोलेंगे ।
- (2) सन् 1947 मे हमारा देश स्वतंत्र हुआ ।
- (3) अमेशके पास पच्चीस नये पैसे हैं ।
- (4) गोपालका भाई हावेरी में रहता है ।
- (5) यह गाय दो सेर दूध देती है ।
- (6) श्रीनगर सुंदर शहर है ।
- (7) हमारे देशकी राष्ट्रभाषा हिन्दी है ।
- (8) प्रभावती कब बंभई जायेगी ।

(क) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಈ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹುಡುಗರು ಓದುತ್ತಾರೆ ?
- (2) ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಸಹ ಹಿಂದಿ ಕಲಿಯುತ್ತಾಳೆಯೇ? (3) ತಿಲಕರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ? (4) ನೀವು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವಿರಿ? (5) ನಿಮಗೆ ಹಿಂದಿ ಯಾರು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ? (6) ಆ ಹುಡುಗನು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ? (7) ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ? (8) ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಹೇಗಿದೆ? (9) ಅವಳು ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ? (10) ಈಗ ಯಾವ ದೇಶವು ಪರತಂತ್ರವಿದೆ ?

ಕ. ಶ:—ಆರೋಗ್ಯ—ತನಿಖತ(ಪ್ರೀ); ತರಗತಿ—ದರ್ಜೆ(ಪು).

पाठ 18

क्रियार्थक संज्ञा (कृदन्त भावनाम)

धातुಗಳಿಗೆ ना ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವದರಿಂದ ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— करना—ಮಾಡುವದು, ಮಾಡುವಿಕೆ; देखना—ನೋಡುವದು, ನೋಡುವಿಕೆ; पढ़ना—ಓದುವದು, ಓದುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ನಾಮಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

(1) बालक का रोना तंग कर रहा है । बालकನು ಅಳುವದು ತೊಂದರೆದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ 'ಬಾಲಕನ ಅಳು ತೊಂದರೆದಾಯಕವಾಗಿದೆ.

(2) सीता का चलना अजीब है । ಸೀತೆಯು ನಡೆಯುವದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ 'ಸೀತೆಯ ನಡಿಗೆಯು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಯಾಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲು ಸಹ ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

(1) सबेरे जल्दी उठना अच्छा है । ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಏಳುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

(2) मुझे तैरना आता है । ನನಗೆ ಈಸಲು ಬರುತ್ತದೆ.

(3) हिन्दी सीखना बहुत आसान है । ಹಿಂದಿ ಕಲಿಯುವದು ಬಹಳೇ ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತು-
ವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯದ ನಾನು ನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) वह लडकी देखने में सुंदर है। ಆ ಹುಡು-
ಗಿಯು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

(2) रामराव रोज नहाने केलिये सोमेश्वर जाते हैं।
ರಾಮರಾಯರು ನಿತ್ಯವೂ ಜಳಕಮಾಡಲು ಸೋಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ
ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

(3) चाय पाने की आदत अच्छी नहीं है। ಚಹಾ
ಕುಡಿಯುವ ಚಟವು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.

ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮಗಳನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷದ ಸರ್ವ-
ನಾಮ (ತು, ತುಮ, ಆಪ) ಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯರ್ಥಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—

(1) तू अुसके घर मत जाना। ನೀನು ಅವನ ಮನೆಗೆ
ಹೋಗಬೇಡ.

(2) आजसे तूम हिन्दी सीखना। ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು
ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು.

(3) आप यह किताब पढना। ತಾವು ಈ ಪುಸ್ತಕ
ವನ್ನು ಓದಬೇಕು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) कंसिनल्लि कौಟ್ಟि धातुविन कृदಂತ भावनाम
ರೂಪವನ್ನು ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

(1) रवीन्द्र—में होशियार है। (गा)

(2) खुली हवा में—अच्छा है। (टहल) (3) रातमें

ಕರ್ತೃ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಿದ್ದಾಗ ಧಾತುವಿಗೆ ತಾ, ಬಹುವಚನವಿದ್ದಾಗ ತೇ ಹಾಗು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನವಿದ್ದಾಗ ತೀ ಜೋಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಹೌ ಸಹಾಯಕ ಧಾತುವಿನ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ ತಾ, ತೇ, ತೀ, ತಿ ಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಡುವದರಿಂದ ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

- (1) मैं काम करता था । ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು.
- (2) तुम क्या देखते थे । ನೀನು ಏನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿ ?
- (3) रमा गाती थी । ರಮಾ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.
- (4) लड़कियाँ खेलती थीं । ಹುಡುಗಿಯರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- (5) लड़के पढ़ते थे । ಹುಡುಗರು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳಿ

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

- (1) शोभा कान्वेंट स्कूल में अंग्रेजी पढ़ती है ।
- (2) शशिधर परसों कहाँ जायेगा ? (3) नानी रोटियाँ बना रही है । (4) मैं हवाई-अड्डा देखूँगा । (5) आप क्यों भागते हैं ? (6) शांता बार बार किसलिये रूठती है ? (7) क्या कभी मनुष्य पक्षीकी तरह अुडेगा ? (8) वे बंगलूरसे फूलोंकी मालाअे लाते हैं । (9) स्त्रियाँ हाथों में कंगन पहनती हैं । (10) बच्चा रोता है ।

ಕ. ಶ:— ಹವಾಳ್-ಅಡ್ಡಾ(ಪು)-ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ; ಕೂಠಾ-
ಸೆಟೆದುಕೊಳ್ಳುವದು; ಕಂಗನ(ಪು)-ಕಂಕಣ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಅವರು ನಿನಗೆ ಏನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು? (2) ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಬಹಳ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. (3) ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವರು ಗುಹೆ-
ಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. (4) ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಓಣಿ-
ಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು? (5) ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಕರ್ನಾಟಕದ
ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. (6) ತಾನಸೇನನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ
ಹುಲಿಯಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. (7) ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು
ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು? (8) ಪರಿಷ್ಕೇಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ದಿನಾಲು
ಹತ್ತು ತಾಸು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. (9) ಭಿಕ್ಷುಕರು ಅನ್ನ-
ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. (10) ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶ-
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕ. ಶ:— ಬಾಲ್ಯ-ವ್ರತಪನ (ಪು); ಗುಹೆ-ಗುಹಾ (ಸ್ತ್ರೀ),
ಓಣಿ-ಗಲಿ(ಸ್ತ್ರೀ); ಹುಲಿ-ಬಾಧ(ಪು); ಗರ್ಜಿಸುವದು-ಗರಜನಾ;
ಉಪದೇಶ-ನಸಿಹತ(ಸ್ತ್ರೀ); ತಾಸು-ಘಂಟಾ(ಪು) ।

ಪಾಠ 20

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲ (ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲ)

ಕರ್ತೃ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಿದ್ದಾಗ ಧಾತುವಿನ ಮುಂದೆ
ರಹಾ, ಬಹುವಚನವಿದ್ದಾಗ ರಹೆ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನ ಮತ್ತು

ಬಹುವಚನವಿದ್ದಾಗ ರಹೀ ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ ಹೊ ಸಹಾಯಕ ಧಾತುವಿನ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ ತಾ, ಥೆ, ಥಿ, ಥಿ ಗಳನ್ನು ಇಡುವದರಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

- (1) ಲಡಕಾ ಖೆಲ ರಹಾ ತಾ । ಹುಡುಗನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದನು.
- (2) ಗಥೆ ರೆಕ ರಹೆ ಥೆ । ಕತ್ತೆಗಳು ಬದರುತ್ತಿದ್ದವು.
- (3) ಗಾಯೆ ಚರ ರಹೀ ಥಿ । ಆಕಳುಗಳು ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು.
- (4) ಲಡಕೀ ಸೀ ರಹೀ ಥಿ । ಹುಡುಗಿಯು ಹೊಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.
- (5) वह हँस रहा था । ಅವನು ನಗುತ್ತಿದ್ದನು.
- (6) आप क्या कर रही थी? ತಾವು(ಸ್ತ್ರೀ) ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?

ಅವೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ಕನ್ನಡಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—

मैं खाता था { ನಾನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದೆನು ಅಥವಾ ನಾನು
मैं खा रहा था } ಉಣ್ಣುತ್ತಾ ಇದ್ದೆನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

- (1) मेरी दादी दूध दुहती है । (2) दुष्यंत की दीदी कल गाँव जायेगी । (3) हमारे वर्गमें पच्चीस लडकियाँ पढती हैं । (4) मछली पानी में तैरती थी ।

(5) लकडहारा जंगल में लकडियाँ काटेगा । (6) किसान बीज बो रहा है । (7) वह दानी गरीबोंको अन्न बाँट रहा है । (8) वह लंगडा कैसे चलता था ? (9) डाक्टर साहब रोगीको दवा देते थे । (10) परशुराम परीक्षा में बैठेगा ।

क. शः— दीदी-अಕ್ಕ; बोना-बिತ್ತುवदु; लंगडा-
कुंठ; द्रुहना-कालु हिंडुवदु; दवा(स्त्रೀ)-इषध.

(ब) हिंदियल्लि भाषांतरिसिः—

(1) ಸ್ವೇಶನ್ನ ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಾಡಿಯ ಹಾದಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.
(2) ನಾಯಿಗಳು ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿ ಬೊಗಲುತ್ತಿದ್ದವು. (3) ವಿಮಾನ-
ಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. (4) ಹುಡುಗರು ಪಾಠ-
ಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. (5) ಅವರಿಗೆ ತಗಣೆಗಳು ಕಡಿಯ-
ಹತ್ತಿದ್ದವು. (6) ಈ ಭಿಕ್ಷುಕನು ನಿನ್ನೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದನು.
(7) ಗುರುಗಳು ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. (8) ಆ
ಹುಚ್ಚಿಯು ಜನರಿಗೆ ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದಳು. (9) ಗಾಡಿಯವನು ಎತ್ತು
ಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. (10) ಸಭೆಯ ಜನರು ಚಪ್ಪಾಳೆ
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

क. शः— , ಹಾದಿನೋಡುವದು — ಇಂತಜಾರ ಕರನಾ ;
ಹಿತ್ತಲ-ಪಿಣವಾಡಾ (ಪು); ಹುಚ್ಚಿ-ಪಗಲಿ; ಬೈಯುವದು-
ಗಾಲಿಯಾ ದೇನಾ; ಗಾಡಿಯವನು-ಗಾಡೀವಾನ; ಚಪ್ಪಾಳೆಹೊಡೆಯು-
ವದು-ತಾಲಿ ಬಜಾನಾ; ಕುಡಿಸುವದು-ಪಿಲಾನಾ ।

ಪಾಠ 21

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಅಕರ್ಮಕ)

[ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಅಕರ್ಮಕ)]

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವಾಗ ಮುಗಿಯಿತೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗದಿದ್ದು ದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಕರ್ಮಕಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳುಂಟು. ಧಾತುವಿಗೆ ಏನನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾರನ್ನು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರವು ಸಿಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆದರೆ ಉತ್ತರವು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಉದಾ:—
ಖಾ, ಪಿ, ಡೆ, ಲಿಖ, ಪಠ, ಸುನ ನೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳು ಸಕರ್ಮಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆಠ, ಬೆಠ, ಚಲ, ಸಿ, ಭಾಗ, ಳ್ಮ ನೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳು ಅಕರ್ಮಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಕರ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಅ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಅಂತ್ಯ ಅ ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಆ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಆಿ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಆಿ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:—

	ಪುಲ್ಲಿಂಗ		ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	
ಧಾತು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಞ್ಠ	ಞ್ಠಾ	ಞ್ಠೆ	ಞ್ಠಿ	ಞ್ಠಿಂ
ಐಠ	ಐಠಾ	ಐಠೆ	ಐಠಿ	ಐಠಿಂ
ಚಲ	ಚಲಾ	ಚಲೆ	ಚಲಿ	ಚಲಿಂ
ಪಠ	ಪಠಾ	ಪಠೆ	ಪಠಿ	ಪಠಿಂ
ದೇಖ	ದೇಖಾ	ದೇಖೆ	ದೇಖಿ	ದೇಖಿಂ

ಇ ಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಳಿದು ಮಿಕ್ಕೈಲ್ಲ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಯಾ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಯೆ, ಹಾಗು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಯಿ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಯಿಂ ಹಚ್ಚುವದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

	ಪುಲ್ಲಿಂಗ		ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	
ಧಾತು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ಆ	ಆಯಾ	ಆಯೆ	ಆಯಿ	ಆಯಿಂ
ಖೊ	ಖೊಯಾ	ಖೊಯೆ	ಖೊಯಿ	ಖೊಯಿಂ
ರೊ	ರೊಯಾ	ರೊಯೆ	ರೊಯಿ	ರೊಯಿಂ
ಬಿಞಾ	ಬಿಞಾಯಾ	ಬಿಞಾಯೆ	ಬಿಞಾಯಿ	ಬಿಞಾಯಿಂ

ಮೇಲಿನ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುವಂತಹ ಕೆಲವು ಅಪವಾದ ಧಾತುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

	ಪುಲ್ಲಿಂಗ		ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	
ಧಾತು	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ	ಏಕವಚನ	ಬಹುವಚನ
ದೇ	ದಿಯಾ	ದಿಯೆ	ದೀ	ದೀಂ ।
ಲೇ	ಲಿಯಾ	ಲಿಯೆ	ಲೀ	ಲೀಂ ।
ಪೀ	ಪಿಯಾ	ಪಿಯೆ	ಪೀ	ಪೀಂ ।
ಕರ	ಕಿಯಾ	ಕಿಯೆ	ಕೀ	ಕೀಂ ।
ಜೀ	ಜಿಯಾ	ಜಿಯೆ	ಜೀ	ಜೀಂ ।
ಸೀ	ಸಿಯಾ	ಸಿಯೆ	ಸೀ	ಸೀಂ ।
ಜಾ	ಗಯಾ	ಗಯೆ	ಗಯಿ	ಗಯಿಂ ।
ಹೋ	ಹುಯಾ	ಹುಯೆ	ಹುಯಿ	ಹುಯಿಂ ।

ಅಕರ್ಮಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ, ವಚನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. (ಈ ಸಾಠದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.) ಉದಾ:—

- (1) वह खेत गया । ಅವನು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
- (2) वे सोकर अठिं । ಅವರು (ಸ್ತ್ರೀ) ಮಲಗಿ ಎದ್ದರು.
- (3) मुरारि स्कूल चला । ಮುರಾರಿಯು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟನು.
- (4) वत्सला पढने बैठी । ವತ್ಸಲಾ ಓದಲು ಕುಳಿತಳು.
- (5) सीता और सावित्री घूमने निकलीं ।

ಸೀತಾ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿಯರು ಅಡ್ಡಾಡಲು ಹೊರಟರು.

ಅಭ್ಯಸನೆಗಳು

(ಅ) ಕಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಧಾತುವಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತ-ಕಾಲದ ಯೋಗ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

- (1) मैं कल जलसे में नहीं— । (ಬೊಲ)
 (2) वह हवाईजहाज देखने— । (ಜಾ) (3) श्याम-सुंदर की टोपी हवा में— । (ಒಡ) (4) मेरी बेटियाँ अभी अभी— । (ಸೊ) (5) स्टेशनसे गाड़ी— । (ನಿಕಲ)
 (6) आप कल्लापुरसे कब— । (ಆ)
 (7) मकड़ी के जाले में मक्खी— । (ಫೆಸ) (8) हवा के जोरसे दिया— । (ಬುಜ್ಜ) (9) जंगल में शेरको देखकर हम डरसे— । (ಭಾಗ) (10) पेडके पत्ते — । (ಹಿಲ) ।

ಕ. ಶಃ— ಮಕಡೆ(ಪ್ರೀ)-ಜೇಡಹುಳ; ಮಕಖಿ(ಪ್ರೀ)-ನೊಣ; ಫೆಸನಾ-ಸಿಕ್ಕುಬೀಳುವದು; ಜಾಲಾ(ಪು)-ಬಲೆ; ಹಿಲನಾ-ಅಲ್ಲಾಡುವದು; ಡಾಲ(ಪ್ರೀ)-ಟೊಂಗೆ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಮರದ ಟೊಂಗೆಯಮೇಲೆ ಇಣಚಿಯು ಕುಳಿತಿತು.
 (2) ನೀವು ಯಾವಾಗ ಎದ್ದಿರಿ? (3) ಅವರು ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ಮಲಗಿದರು. (4) ನೀವು ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದಿರಿ?
 (5) ತಾವು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? (6) ಆ ಬೆಕ್ಕು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿತು? (7) ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು.
 (8) ತೇನಸಿಂಗನು ಗೌರಿಶಂಕರ ಶಿಖರವನ್ನು ಏರಿದನು.

(9) ನಿನ್ನೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಂತರು ಮಾತನಾಡಿದರು. (10) ಮರ-
ದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತು.

ಕ. ಶ:— ಇಣಚಿ-ಗಿಲಹರಿ(ಪ್ರೀ); ಏರುವದು-ಚಡನಾ;
ಬೀಳುವದು-ಗಿರನಾ.

ಪಾಠ 22

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಸಕರ್ಮಕ)

[ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ (ಸಕರ್ಮಕ)]

ಸಕರ್ಮಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳು ಹೇಗೆ
ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಆದರೆ ಇದರ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕನುಸಾರ-
ವಾಗಿ ನಡೆಯದೆ, ಕರ್ಮದ ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯು-
ತ್ತವೆ; ಹಾಗೂ ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ನೆ ನಿಯಮ

(1) ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾತುವು ಸಕರ್ಮಕ-
ವಾಗಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕ್ರಿಯಾ-
ಪದವು ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯದೇ ಕರ್ಮದ
ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಗೋಪಾಲನೇ ರೋಟಿ ಖಾಯಿ ।

ಗೋಪಾಲನು ರೋಟಿಯನ್ನು ತಿಂದನು.

(2) ಗೋಪಾಲನೇ ರೋಟಿಯಾ ಖಾಯಿ ।

ಗೋಪಾಲನು ರೋಟಿಗಳನ್ನು ತಿಂದನು.

(3) गोपालने केला खाया ।

ಗೋಪಾಲನು ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದನು.

(4) गोपालने केले खाये ।

ಗೋಪಾಲನು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದನು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪದ ಒಂದೇ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮದ ಲಿಂಗ, ವಚನಕ್ಕೆನುಸರಿಸಿ ಬದಲಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

(2) ಕರ್ಮಪದ ಗುಪ್ತವಿದ್ದರೆ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) मैंने खाया ।

ನಾನು ಉಂಡೆನು.

(2) हमने सुना ।

ನಾವು ಕೇಳಿದೆವು.

(3) लड़कियोंने पढ़ा ।

ಹುಡುಗಿಯರು ಓದಿದರು.

(4) लड़कोंने पढ़ा ।

ಹುಡುಗರು ಓದಿದರು.

(3) ಕರ್ಮಪದಕ್ಕೆ ಕೌ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿದಾಗಲೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಜೋಡಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

(1) जुम्मनने चार बकरियाँ खरीदीं ।

ಜುಮ್ಮನನು ನಾಲ್ಕು ಜುಮ್ಮನನೆ ಚಾರ ಬಕರಿಯೆಂಕೊ ಖರೀದಾ।

ಜುಮ್ಮನನು ನಾಲ್ಕು

ಆಡುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡನು.

(2) लीलाने साडी पहनी ।

ಲೀಲಾನೆ ಸಾಡೀಕೊ ಪಹನಾ।

ಲೀಲೆಯು ಸೀರೆಯನ್ನು

ಉಟ್ಟಳು.

ला-ತರು, बोल-ಮಾತನಾಡು, भूल-ಮರೆ ಇವು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—

(1) मैं आम लाया ।

ನಾನು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದೆನು.

(2) तुम सभा में क्या बोले ?

ನೀವು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾತನಾಡಿದಿರಿ ?

(3) छाया वह गीत भूली ।

ಛಾಯಾ ಆ ಹಾಡನ್ನು ಮರೆತಳು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

(1) रामू जंगल मे लकड़ियाँ काटता है ।

(2) मैं मोती खरीद रहा हूँ । (3) सुशीला मेरी बात

नहीं सुनेगी । (4) वह तुम्हारे लिये नागपुरसे नारंगियाँ

लायेगा । (5) हम तुम्हें धारवाडके अँगूर देंगे ।

(6) क्या तुम शरबत पीओगे ? (7) आलियाबेगम कहाँ

देखती है ? (8) वे सब वहाँ जाकर क्या बोलेंगे ?

(9) तुम मेरी बातें भूलती हो । (10) यह कडुआ

फल कौन खाता है ?

ಕ. ಶ:— ಕಡುಆ-ಕಹಿ; ನಾರಂಗಿ(ಪ್ರೀ)-ಕಿತ್ತಳೆಹಣ್ಣು.

(ब) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಭೋಗಾಲಾರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿಂದಿ ವಿದ್ಯಾಭವನಕ್ಕೆ

ಹತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. (2) ನೀವು ಈ ಆಕಳವನ್ನು

ಎಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿರಿ ? (3) ತಾವು ಇಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ

ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿದಿರಿ? (4) ಅವನು ವೃಂದಾವನವನ್ನು ನೋಡಿದನೇ? (5) ನಿನ್ನ ಟೊಪ್ಪಿಗೇಯನ್ನು ಯಾವ ಸಿಂಪಿಗನು ಹೊಲಿದನು? (6) ಗೌರಮ್ಮನವರು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. (7) ಆ ತುಂಟಿ ಹುಡುಗನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹರಿದನು. (8) ನಾನು ಕಛೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. (9) ಆ ಗವಾಯಿಗಳು ಇಡಿ ರಾತ್ರಿ ಹಾಡಿದರು. (10) ಕಲ್ಲಿನಾಥರ ಮಗ ಚಂದ್ರಕಾಂತನು ಮಿಠಾಯಿ ಬೇಡಿದನು.

ಕ. ಶ:— ಸಿಂಪಿಗ—ದಜಿ; ತುಂಟಿ—ನರಖರ; ಗವಾಯಿ—
ಗವೈಯಾ; ಬೇಡುವದು—ಮಾಂಗನಾ ।

पाठ 23

आसन्न भूतकाल (ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲ)

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಕಾರ್ಯವು ಅತಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ **हो** ಸಹಾಯಕ ಧಾತುವಿನ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ **है, हैं, हैं, हों**ಗಳನ್ನು, ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಸಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಇಡುವದರಿಂದ ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಸಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ

ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನೆ ನಿಯಮಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) वह धारवाड गया है ।

ಅವನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

(2) इमामसाहब आठे हैं । ಇನಾಮಸಾಹೇಬರು ಎದ್ದಿದ್ದಾರೆ.

(3) मैंने पत्र लिखा है । ನಾನು ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

(4) अन्होंने वह इमारत देखी है ।

ಅವರು ಆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ.

(5) चपा सोयी है । ಚಂಪಾ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಾಗ ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರದ ಮೇಲಿನ ಅನುಸ್ವಾರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—

सामान्य भूतकाल

आसन्न भूतकाल

(1) वे यहाँ आयीं । वे यहाँ आयी हैं ।

(2) मोहनने रोटियाँ खायीं । मोहनने रोटियाँ खायी हैं ।

अभ्यसनಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

(1) कुत्ता रोटी सूँध रहा है । (2) बिल्ली दूध पीती है । (3) वे कितारों लिखते हैं । (4) लडकियाँ अखबार पढ रही हैं । (5) तोता फल खायेगा ।

(6) मैं अपने कपडे खुद धोऊंगा। (7) वे सिर्फ चाय पीते हैं। (8) यह काम कौन करता है? (9) माली पौधोंकी रक्षा करेगा। (10) वह श्रीनगरसे कालीन लाती है।

क. शः— तोता (पु)—गी; रक्षा (स्त्री)—रक्षक; कालीन (पु)—रत्न गंबी.

(ब) हिंदीयल्लि भाषांतरिसिरीः—

(1) कुसेंपुरवरु रामायणवन्नु बरिदिद्वारे. (2) ऊ मेजेनमेले पुस्तकवन्नु यारु इत्तिद्वारे? (3) अवरु निमगे पुनु केलिद्वारे? (4) 'नीनु एष्पु जनरिगे हिंदीयन्नु कलिसिरी? (5) नानु निम्मुन्नु मरितीरुवदिल्ल. (6) जनवहरलालरु लण्डन्निगे केलिगि-द्वारे. (7) अवलन्नु नोडलु यारु बन्दिद्वारे? (8) नावु नाठकवन्नु नोडिद्वारे. (9) नावु नम्मु कळियन्नु स्वच्छ इत्तिद्वारे. (10) ए भिक्षुकनु उन्दाणै-यन्नु बेडिद्वारे.

क. शः— रामायण—रामायण(स्त्री); स्वच्छ—साफ; इदुवदु—रखना; एणै—आना(पु)।

ಪಾಠ 24

ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ (ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ)

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದು ಬಹಳ ಸಮಯ ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಾನಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳ ಮುಂದೆ ಹೈ ಸಹಾಯಕ ಧಾತುವಿನ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾದ ತಾ, ತ್ವ, ತ್ವಿ, ತ್ವಿಂ ಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ, ವಚನಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಸಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ ಕರ್ಮದ ಲಿಂಗ, ವಚನಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಇಡುವದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

(1) वे हृबली गये थे । ಅವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

(2) गायें खडी थी । ಆಕಳುಗಳು ನಿಂತಿದ್ದವು.

(3) आनंदने बेंगलूर देखा था ।

ಆನಂದನು ಬೆಂಗಳೂರ ನೋಡಿದ್ದನು.

(4) सीताने फल खाये थे ।

ಸೀತೆಯು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದಳು.

ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಸಕರ್ಮಕವಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನೆ ನಿಯಮಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) अहल्याने भात खाया था । ಅಹಲ್ಯಾ ಅನ್ನ ಉಂಡಿದ್ದಳು.

(2) रामने चिट्ठी लिखी थी । ರಾಮನು ಚೀಟಿ ಬರೆದಿದ್ದನು.

(3) केशवने कहानियाँ पढी थीं ।

ಕೇಶವನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದನು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಬಹುವಚನದ ಕ್ರಿಯಾ-
ಪದಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವಾಗ ಅವುಗಳ
ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರದಮೇಲಿನ ಅನುಸ್ವಾರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:—

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲ

ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ

वे यहाँ आयीं ।

वे यहाँ आयी थीं ।

गोपालने रोटियाँ खायीं ।

गोपालने रोटियाँ खायी थीं ।

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ
ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ.

- (1) राम कहाँ काम करता है । (2) भागी-
रथी कपडा बुनेगी । (3) विश्वनाथ शशिकलाको
देखता है । (4) यह कलम मैं मोहनको दूँगी ।
(5) लक्ष्मी रो रही है । (6) तुम कागजपर क्या
लिख रहे थे ? (7) समुद्र में जहाज डूब रहा था ।
(8) मेरी माँ कारवार गयी हैं । (9) लडके खेलते
थे । (10) बंदर इमली खाएँगे ।

ಕ. ಶ:— ಜಹಾಜ(ಪು)-ಹಡಗು; ಡೂಬನಾ-ಮುಳಗುವದು.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಮೀನಾಕ್ಷಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಹೋದವರ್ಷ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಳು. (2) ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಚೌ-ಎನ್-ಲಾಯರಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದಿದ್ದರು. (3) ನಾನು ಈ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. (4) ನಾವೆಲ್ಲಶೂ ಹಂಪಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆವು. (5) ಅಬ್ದುಲ್ಲಖಾದರರು ನಮಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. (6) ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನೆ ಸಾರಸ್ವತವುರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. (7) ರಶಿಯದ ವಾಯುಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ವಿಮಾನು ಹಾರಿತ್ತು. (8) ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. (9) ನೀವು ಪೇಟೆಯಿಂದ ಏನನ್ನು ತಂದಿದ್ದಿರಿ? (10) ಜಯಚಾಮರಾಜರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ ಮೂಡಿದ್ದರು.

ಕ. ಶ:— ಹೋದ ವರ್ಷ—ಪಿಞಲೇ ಳಾಲ; ವಾಯುಗಡಿ—ವಾಯು-ಸೀಮಾ; ಸ್ಥಾಪಿಸುವದು—ಸ್ಥಾಪನಾ ಕರನಾ, ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರ—ಶಾಸನ (ಪು) ಅಥವಾ ಹುಕ್ಮತ (ಪ್ರೀ); ಬಹಳಕಾಲ — ಬಹುತ ಸಮಯತಕ ।

ಪಾಠ 25

ಸಮುಚ್ಚಯಬೋಧಕಾವ್ಯಯ (ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯಗಳು)

ಎರಡು ಶಬ್ದ, ಎರಡು ವಾಕ್ಯಾಂಶ ಇಲ್ಲವೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಮುಚ್ಚಯಬೋಧಕಾವ್ಯಯ (ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯ)ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ:—

(1) सुनंदा और सुमित्रा आयीं । सुनंदा ಮತ್ತು ಸುಮಿತ್ರಾ ಬಂದರು.

(2) केशव कहता है कि मैं गाँव नहीं जाऊँगा । ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಶವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

(3) असाजी गरीब है, पर बेईमान नहीं । ಎಸಾ-ಜಿಯು ಬಡವನಿರುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಅವ್ರಮಾಣಿಕನಿರುವದಿಲ್ಲ.

(4) आज मैं दफतर नहीं जाऊँगा, क्योंकि आज छुट्टी है । ಇಂದು ನಾನು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, ಎಕೆಂದರೆ ಇಂದು ಸೂಟಿ ಇರುತ್ತದೆ.

(5) आप काशी गये, लेकिन मेरे लिये कुछ नहीं लाये । ತಾವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದಿರಿ, ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಏನೂ ತಂದಿಲ್ಲ.

(6) स्टेशन बहुत दूर है, तो भी वह पैदल जा रहा है । ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಹಳ ದೂರವಿದೆ, ಆದರೂ ಅವನು ನಡೆದು ಹೋಗಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

(7) आज तुम सिनेमा देखने आओगे, या नहीं । ಇಂದು ನೀನು ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಬರುವಿಯೋ, ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ?

(8) अगर शशिकला आयेगी, तो शांता भी आयेगी । ಶಶಿಕಲಾ ಬಂದರೆ ಶಾಂತಾ ಕೂಡ ಬರುವಳು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಸಮುಚ್ಚಯಬೋಧಕಾವ್ಯಯ ಅಥವಾ ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(ಅ) ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಯೋಜಕಾವ್ಯಯವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

- (1) ಕಮಲಾ ತುಮ ದ್ವಳ ಪಿಆಗಿ— — — ಚಾಯ ?
 (2) ಮನೋರಮಾನೆ ಕಹಾ— — — ಕಲಸೆ ಮೆ ಹಿಂದಿ ಸೀಖನೆ ಆಖಂಗಿ ।
 (3) ಲವ— — — ಕುಶ ಸೀತಾಕೆ ಬೆಟೆ ತೆ । (4) ಬೂಡೆಕೆ ಮುಹ ಮ ದಾಂತ ನ ತೆ— — — ವಹ ಚನೆ ಖಾತಾ ತಾ । (5) ಆಜ ರವಿವಾರ ಹೆ— — — ಮೆ ಸ್ಕೂಲ ನಹಿ ಜಾಖಂಗಿ । (6) ವಹ ಅಸ್ಪತಾಲ ಜಾ ರಹಾ ಹೆ— — — ಬಿಮಾರ ಹೆ । (7) ಇಸ ದೆಹಾತ ಮೆ ಸರ್ಕಸ ಆಯೆಗಾ— — — ಮೆ ಜಝರ ದೆಖಂಗಿ । (8) ಬಾರಿಶ ಮೆ ಛಾತಾ ಲೆಕರ ಜಾಆ— — — ಬಿಗ ಜಾಆಗಿ । (9) ಮೆ ಬೆಗಲೂರ ಜಾನೆ-ಬಾಲಾ ತಾ— — — ಪಿತಾಜಿನೆ ಆಜ್ಞಾ ನಹಿ ದಿ । (10) ವಃ ಅಮೀರ ಹೆ— — — ಪೆಸೆ ಖರ್ಚ ನಹಿ ಕರತಾ ।

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಸೂರ್ಯನು ನಮ್ಮಿಂದ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಮೈಲು ದೂರಿದ್ದಾನೆ, ಆದರೂ ಅವನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಬರುತ್ತದೆ. (2) ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡಿರಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಮೋಟೆರ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. (3) ರಾಮನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (4) ಅವರು ಮೊನ್ನೆಯೇ ರೇಡಿಯೋ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. (5) ನೀವು ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಪಾಸಾಗುವಿರಿ. (6) ಇಂದು ಗಾಡಿಯು ತಡವಾಗಿ ಬಂದಿತು, ಏಕೆಂದರೆ ಸೇತುವೆ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. (7) ಇಂದು ಜವಾಹರ-

ಲಾಲರ ಭಾಷಣವಿದೆ, ಅದರಿಂದ ಜನರು ಬಹಳ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ.
 (8) ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವರೋ, ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ?
 (9) ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಸುಭಾಸರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿಮಗೇನು
 ಗೊತ್ತಿದೆ? (10) ಅವರು ಒಂದು ಸುಂದರ ಮನೆಯನ್ನು
 ಇಚ್ಛಿಸಿದರು, ಆದರೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಕ. ಶ:— ಲಕ್ಷ್ಮ-ಲಾಖ(ಪು); ಕೂಡಲೇ-ಜಲದಿ; ಇಲ್ಲ-
 ವಾದರೆ-ನहीं तो; ತಡವಾಗಿ-देर से; ಕೆಡುವದು-नाक़ुहस्त
 होना; ಸೇತುವೆ-पुल(ಪು) ।

पाठ 26

चाह प्रयोग (चाह ಎಂಬುದರ ಪ್ರಯೋಗ)

चाह ಇದರ ಅರ್ಥವು ಇಚ್ಛಿಸು, ಬಯಸು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟ-
 ಪಡು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) तुम क्या चाहते हो? ನೀನು ಏನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೀ?
- (2) मैं हिन्दी सीखना चाहता हूँ । ನಾನು ಹಿಂದಿ
 ಕಲಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.
- (3) वह बंगलूर जाना चाहता था । ಅವನು
 ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
- (4) मोहिनी रेशमके कपडे चाहती है । ಮೋಹಿ-
 ನಿಯು ರೇಶ್ಮಿಯೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ.

चाह ಇದು ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ,

ಆಸನ್ನ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನೆ ನಿಯಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) ಅುन्होंने पुस्तक पढना चाहा । ಅವರು ವುಸ್ತುಕವನ್ನು ಓದಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರು.

(2) जेबुन्नीसाने गुरुजीसे मिलना चाहा । ಜೇಬುನ್ಸಿ ಸಾ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಳು.

(3) तुमने क्या चाहा था ? ನೀನೇನು ಬಯಸಿದ್ದಿ ?

(4) किसने यह कलम चाही ? ಯಾವನು ಈ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದನು ?

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) कंसಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಚಾಹ್ ದ ರೂಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

(1) कुसुमाने साडी खरीदना— । (ಆಸನ್ನ ಭೂತಕಾಲ)

(2) कुत्ता बिल्ली पकडना— । (ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ)

(3) मैं शास्त्रीय संगीत सुनना— ।

(ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ)

(4) शोभा क्या— । (ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ)

(5) नटखट लडके सिर्फ घूमना— ।

(ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ)

(6) गांधीजीने क्या— ? (ಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ)

- (7) गीता आदर्श हिन्दी विद्यालयके वार्षिकोत्सव में
नाचना— । (तात्कालिक ಭೂತಕಾಲ)
- (8) शांता हमारे घर आना— ।
(ಅಪೂರ್ಣ ಭೂತಕಾಲ)
- (9) अन्होंने मुझसे पूछा कि तुम क्या— ।
(ನಾಮಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ)
- (10) वह लडकी कभी वैभव नहीं— ।
(ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ)

(ब) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:--

- (1) ಅವರು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.
(2) ದ್ರೌಪದಿಯು ಕಮಲವನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಳು. (3) ಸ್ವಾಮಿ-
ಗಳನ್ನು ಯಾರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಬಯಸಿದ್ದರು? (4) ನಾವು
ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಬಯಸುತ್ತೇವೆ. (5) ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು
ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ನೂಲ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. (6) ಇವರು ಪ್ರಸಾದರ
ಬಗ್ಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಬಯಸಿದ್ದರು. (7) ಜೀವನರಾಯರು
ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಯಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. (8) ತಾವು ಏನನ್ನು
ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀರಿ? (9) ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪುರಾಣ ಓದ ಬಯಸಿ-
ದ್ದರು. (10) ಅವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಕ. ಶ:— ನೂಲುವದು-ಕಾತನಾ; ಏನೋ-ಕುಳ ।

पाठ 27

चाहिये (चाहिये ಎಂಬುದರ ಪ್ರಯೋಗ)

चाहिये ಇದರ ಅರ್ಥವು 'ಬೇಕು' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದಾಗ ಇದರ ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) तुम्हें क्या चाहिये ? ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ?
- (2) मुझे ठंडा पानी चाहिये । ನನಗೆ ತಣ್ಣೀರು ಬೇಕು.
- (3) उन्हें कुछ भी नहीं चाहिये । ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಬೇಡ.
- (4) मोहनको पाँच रुपये चाहिये ।

ನೋಹನನಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕು.

ಚಾಹಿಯೆ ಇದು ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮದ ಮುಂದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕಾರ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಾನಾನ್ಯ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುವಿದ್ದು, ಕರ್ಮ ಗುಪ್ತವಿದ್ದಾಗ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) विद्यार्थियोंको बेचोंपर बैठना चाहिये ;
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೆಂಚಿನಮೇಲೆ ಕೂಡಬೇಕು.
- (2) अunको खाना चाहिये । ಅವರು ಉಣ್ಣಬೇಕು.
- (3) कुसुमा को नहीं पढना चाहिये ।

ಕುಸುಮಾ ಓದಬಾರದು.

- (4) हमें गाँव जाना चाहिये । ನಾವು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.
- (5) विद्यार्थिनियोंको चुपचाप बैठना चाहिये था ।

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಧಾತುವು ಸಕರ್ಮಕವಾಗಿದ್ದಾಗ ಕರ್ಮದ ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕೆ ನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) हमको फल खाना चाहिये ।
ನಾವು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು.
- (2) आपको केले खाने चाहिये ।
ನಾವು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು.
- (3) रामको किताब नहीं पढनी चाहिये ।
ರಾಮನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಬಾರದು.
- (4) गोविंदको काम करना चाहिये था ।
ಗೋವಿಂದನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
- (5) वसंतको कलम खरीदनी चाहिये थी ।
ವಸಂತನು ಲೇಖನಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಚಾಹಿಯೆ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿರಿ

- (1) सुमित्रा आज कहाँ जाती है ? (2) रवींद्रने परसों बारह आम खाये थे । (3) कांचनमाला, तुम असा नहीं करना । (4) लडके स्कूल में पाठ पढते हैं । (5) हम तुमको छोडकर कहाँ जायेंगे ? (6) हम यह बुरा काम कभी नहीं करेंगे । (7) वह मुझे किताब देता है । (8) पुरोहितजी गंगाका पानी ही पीते हैं । (9) सीता नौ बजे सोती है । (10) शिवरावने हमारे घर में चाय पी थी ।

(ब) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಪ್ರನಿಯೊಬ್ಬನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿಯಬೇಕು.

- (2) ನೀನು ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. (3) ನಾವು ದಿನಾಲು ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. (4) ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನೂ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಜನರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು. (5) ಎಲ್ಲರೂ ಶುದ್ಧನಾದ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (6) ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೇಳಬೇಕು. (7) ಇಂದು ತಾವು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಬೇಕು. (8) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನೂ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾದ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಲೇಬೇಕು. (9) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ನೀನು ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. (10) ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಪಾಠ 28

ಕರ (ಕರ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಯೋಗ)

ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಚ್ಚುವದರಿಂದ ಪೂರ್ವಕಾಲಿಕ ಕೃದಂತದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— ಖಾಕರ—ತಿಂದು; ಜಾಕರ—ಹೋಗಿ; ಪೀಕರ—ಕುಡಿದು; ಸೀಕರ—ಮಲಗಿ; ಆಕರ—ಬಂದು; ದೇವಕರ—ನೋಡಿ.

ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ ಇದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆ ಹಚ್ಚುವದರಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವಕಾಲಿಕ ಕೃದಂತದ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕರ ಧಾತುವಿಗೆ ಕರ ಎಂದು ಹಚ್ಚಿದ ಕೆ ಎಂದೇ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಉದಾ:—

ಕರ ಕೆ—ನೂಡಿ; ಖಾ ಕೆ—ಉಂಡು; ಧೀ ಕೆ—ಒಗೆದು; ಚಲ ಕೆ—ನಡೆದು; ಪಠ ಕೆ—ಓದಿ; ಲಿಖ ಕೆ—ಬರೆದು.

ಪೂರ್ವಕಾಲಿಕ ಕೃದಂತಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯ,
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಗುವ ಕಾರ್ಯಸಮಾಪ್ತಿಯ ಬೋಧವಾಗುತ್ತದೇ
ಉದಾ:—

- (1) परिमळा नयी साडी पहन कर गाँव गयी ।
ಮರಿಮಳಾ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋದಳು.
- (2) स्नेहलताने स्नान करके भोजन किया ।
ಸೇಹಲತಾ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಊಟಮಾಡಿದಳು.
- (3) वह नाश्ता करके स्कूल जायेगा ।
ಅವನು ಉಪಹಾರ ಮುಗಿಸಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವನು.
- (4) मिठाई देखकर बच्चा खुश होता है ।
ಮಿಠಾಯಿ ನೋಡಿ ಮಗು ಆನಂದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) कर ಎಂಬುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೂಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- (1) प्रभाकरने पाठ पढा । वह स्कूल गया ।
- (2) शांता अुठी । वह चाय बनाने लगी । (3) बच्चा
माँ को देखता है । वह खुश होता है । (4) शशिकलाने
गुरुजीको देखा । शशिकला हँसने लगी । (5) कमानसे
तीर निकला । वह हिरनको लगा । (6) वह कसरत
करता है । वह पहलवान बनता है । (7) मैं हाथ-
मुँह धोऊँगा । खाने बैठूँगा । (8) वे मैसूर जायेंगे ।
रेशमकी साडी लायेंगे । (9) तुम मेहनत करते थे ।

ಮೆವಾ ಖಾತೆ ಥೆ । (10) ಕರೀಮಖಾँ ಮಸ್ಜಿದ ಜಾತೆ ಥೆ ।
ನಮಾಜ ಪಢತೆ ಥೆ ।

ಕ. ಶಃ— ಬಚ್ಚಾ-ಮಗು; ಖುಶಾ ಹೊನಾ-ಸಂತೋಷ-
ಗೊಳ್ಳುವದು; ಕಮಾನ (ಸ್ತ್ರೀ)-ಬಿಲ್ಲು; ತೋರ (ಪು)-ಬಾಣ;
ಮೆಹನತ (ಸ್ತ್ರೀ)-ವರಿಶ್ರಮ; ಮೆವಾ (ಪು)-ಒಣಗಿಸಿದ ಹಣ್ಣು (ಉತ್ತತ್ತಿ,
ಬದಾಮ, ಗೋಡಂಬಿ; ಇತ್ಯಾದಿ.)

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಕೆಲಸಮಾಡು.
- (2) ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಿಂಗಕಾಂಗನ ಕುಸ್ತಿ ನೋಡುವೆನು.
- (3) ಹರಿದಾಸನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವೆಂಕಟರಮಣನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದನು.
- (4) ಲಲಿತಾ, ಹೋಗಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ತಣ್ಣೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. (5) ಅವಳು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. (6) ಶಿವಬಸಪ್ಪ, ನೀನು ಹಿಂದಿ ಕಲಿತು ಏನುಮಾಡುವೆ?
- (7) ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ಮಲಗುವೆನು.
- (8) ಹುಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನರಿಯು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು.
- (9) ಅವನು ಟೊಂಗೆಯಮೇಲೆ ಹೂವನ್ನು ನೋಡಿ ಹರಿದುಕೊಂಡನು. (10) ಶಂಕರನು ಆ ಕೆಳ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕ. ಶಃ— ಕುಸ್ತಿ-ಕ್ರೀಡೆ (ಸ್ತ್ರೀ); ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುವದು-
ನಾರಾಜ ಹೊನಾ; ನರಿ-ಸಿಖಾರ (ಪು); ಹರಿದುಕೊಳ್ಳುವದು-
ತೊಡ ಲೇನಾ; ಆರೋಗ್ಯವಂತ-ತಂದ್ರಹಸ್ತ ।

पाठ 29

सक (सक एಂಬुदर प्रयोग)

सकना इदु सकारयक क्रियेयागिदु ससुधुसु सुसकवागिरुतुदु. इदु सुतुतु क्रियेयागि बरदु सुसु सुक्रियेयोडने बरुतुदु. अग ककुविस लिंग वकनगकगनु- सारवागि मत्तु कालगकगनुसारवागि कु सक सकारयक क्रियेये बदलावने कुुदुतुदु. लुदुः—

- (1) मैं वह बोल अुठ नहीं सकता ।
नानु अु धारवनु उतुलरु.
- (2) वह लडकी रसुई बना सकेगी ।
अु कुडुगि अुडुगे सुनु सुडबलुलु.
- (3) वह गधा बोलु डु नहीं सका ।
अु ककुतुयु धारवनु कुुडलु असुधुसुनदुतु.
- (4) क्या तुम तैर सकोगे ? नुनु कुकु बलुतुया ?

सक इदु धुतकालगकलु प्रुयेगेसलुडुग ककु- वुगे ने प्रुतुयु कतुवदुलु. लुदुः—

- (1) वह काम नहीं कर सका ।
अुवनु कुलसनुडलु असुधुसुनदुनु.
- (2) वे रामायण पडु सके थे ।
अुवरु रानुयण डुदलु सुधुसुरुगुदुनु.

सक इदुकु बलु, बकुदु एंबु अुधुगकगुतुवु. इदर सनुसु वतुननुकाल मत्तु सनुसु धुसु.

ತ್ಯಾಲಗಳ ರೂಪಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) मैं कर सकता हूँ । } ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು.
 (2) मैं कर सकूँगा । }

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಸಕವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ.

(ಉದಾ:— वह क्या करता है—वह क्या कर सकता है ?)

- (1) वह बहुत तेज चलता है। (2) तोता बोलता है। (3) वे हमारे यहाँ कितने दिन ठहरेंगे। (4) प्रभुदासने नाटक लिखा। (5) परसों अंक जलसे में भारतीने अच्छा नृत्य किया। (6) कल हम बिजापुर गये थे। (7) क्या गाड़ी पहुँची होगी? (8) शांता अब हिन्दी अुपन्यास पढती है। (9) सभी जातिवाले इस कुँअे में पानी भरते हैं। (10) कल मैं अपने दोस्तको पत्र लिखूँगा।

क. श:— अुपन्यास(ಪು)—ಕಾದಂಬರಿ; ಕುँआ(ಪು)—ಬಾವಿ.

(ब) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಮನುಷ್ಯರು ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲರು; ಆದರೆ ಪಶುಗಳು ಯೋಚಿಸಲಾರವು. (2) ಅವಳು ಹಿಂದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಳು. (3) ಆ ಹುಡುಗನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಬಲ್ಲನು.

- (4) ಮೋಹನನು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಮಾಡಬಲ್ಲನು.
 (5) ಇವನು ಕರೀಮಖಾನರಂತೆ ಹಾಡ ಬಲ್ಲನು. (6) ನನ್ನ
 ಮಗನು ನೂರರವರೆಗೆ ಎಣಿಸಬಲ್ಲನು. (7) ಕೃಷ್ಣನು ಮರವನ್ನು
 ಎರಲಾರನು. (8) ಅವರು ನಾಳೆ ದಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು.
 (9) ಅವನು ನೆಲವನ್ನು ಆಗಿಯದಾದನು. (10) ಅವರು ಮನೆ
 ಯನ್ನು ಭಾಡಿಗೆ ಕೊಡದಾರರು.

ಕ. ಶ:— ಎಣಿಸುವದು—ಗಿನನಾ; ಏರುವದು—ಚಡನಾ;
 ತಲುಪುವದು—ಪಹುಂಚನಾ; ಆಗಿಯುವದು—ಖೊದನಾ; ಭಾಡಿಗೆ—
 ಕಿರಾಯಾ(ಪು) ।

पाठ 30

चुक (चुक प्रयोग)

चुकना ಇದು ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಪೂರ್ಣತಾ-
 ಬೋಧಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬರದೆ
 ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ ವಚನ-
 ಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈ चुक
 ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) मैं यह काम कर चुकीं।

ನಾನು ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವೆನು.

(2) मोहन किताब पढ़ चुकता है।

ಮೋಹನನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

(3) सीता सर्कस देख चुकी थी।

ಸೀತಾ ಸರ್ಕಸ ನೋಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಳು.

(4) ರಮೇಶ ಹಿಸಾಬ ಕರ ಚುಕಾ ಹೈ ।

ರಮೇಶನು ಲೆಕ್ಕವಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

(5) वह कहानी लिख चुका ।

ಅವನು ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದನು.

ಚುಕನಾ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕರ್ತೃವಿನ ಕಾರ್ಯ ಅಸಮರ್ಥತೆ ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) तुम काम कर चुके ! ನೀನು ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು! (ನಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ಅರ್ಥ).

(2) वह अमरकीश पढ़ चुका ! ಅವನು ಅಮರಕೋಶ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು! (ಓದುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ-ಎಂದು ಅರ್ಥ.)

ಚುಕ ಇದು ಭೂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—

(1) वह भोजन कर चुका ।

ಅವನು ಊಟಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದನು.

(2) आनंद पैसा दे चुका ।

ಆನಂದನು ಹಣಕೊಟ್ಟು ಮುಗಿಸಿದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಚುಕ ವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ.

[ಉದಾ:— ರಾಮ ಫಲ ಖಾತಾ ಹೈ - ರಾಮ ಫಲ ಖಾ
 ಚುಕತಾ ಹೈ; ಮೋಹನ ನೆ ಮೋಟರ ಖರೀದಿ ಥಿ - ಮೋಹನ ಮೋಟರ
 ಖರೀದಿ ಚುಕಾ ಥಾ]

(1) ಮ್ಲಾ ಢ್ಲುಧ ಢ್ಲುಹತೀ ಹೈ । (2) ಕಿಸಾನ್ ಹಲ
 ಜೊತತಾ ಹೈ । (3) ಗಂಗಾಧರ ಕಪಡೆ ಧೊಆಗಾ । (4) ಢಿಕ್ಷುಕ
 ರೊಟೀ ಮ್ಲಾಂಗೊಗಾ । (5) ಕಮಲಾನೆ ಶಾಡೀ ಕೆ ಲಿಯೆ ನಯೀ ಸಾಡೀ
 ಖರೀದೀ ಹೈ । (6) ಶಾಂತಾ ಅಪನಾ ವಚನ ಪೂರಾ ಕರೊಗೀ ।
 (7) ಶಿವಪ್ಪನೊ ಅಪನೀ ಬಹಿನಕೀ ಶಾಡೀ ಕೀ । (8) ಆಪನೊ
 ಗದಗ ಜಾಕರ ಕಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ಹೈ ? (9) ಕಲ ನೊ ಬಜಂತಕ
 ಮೊ ಅಪನಾ ಗಾಂವ ಪಹುಂಚಾ ಥಾ । (10) ಮೊ ಅಂಕ ಮಹೀನೊ ಕೆ
 ಅಂದರ ಚೀನೀ ಢಾಷಾ ಸೀಖುಂಗಾ ।

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಅವರು ಮೈಸೂರ ನೋಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.
 (2) ಕಮಲೆಯು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದಳು. (3) ನಾನು
 ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸುವೆನು.
 (4) ಅವರು(ಸ್ತ್ರೀ) ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.
 (5) ಶಶಿಕಲಾ ಹಿಂದಿ-ಗುರುಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಳು.
 (6) ಹದಿನೈದು ಮಿನಿಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು
 ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. (7) ರಜನಿಯು ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.
 (8) ನಾವು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದೆವು. (9) ಗುರುಗಳು
 ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಾಠ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದರು. (10) ವೈಜಯಂತಿ
 ಒಮ್ಮೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೃತ್ಯ ಮಾಡೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

पाठ 31

होना, पडना प्रयोग (होना, पडना प्रयोग)

कृत्यदन्त भावनामगल म्मुन्दे होना म्मुत्तु पडना इवु प्रुयुगेगिसल्लुत्तुग 'अवशुक्तु'यु सुओषितवगुत्तुदु. होना इदरिन्द सधारेण अवशुक्तुयु सुओषितवगुत्तुदुदु पडना इदरिन्द अतुतु अवशुक्तुयुओदिगे कर्तुविन निरुसयु सुधितुयु सुओषितवगुत्तुदु. इवुगल कर्तुविगे युनगलुओ ङतुधि विभुक्ति प्रुत्तुयु कु हतुत्तुदु. कुरियुसदवु सकर्मुकविदुग अदु कर्मुद लिंग वङन-गङुगनुसारेवगु नडुयुत्तुदु. लुदुः—

(1) रामरावजी को मोटर खरीदनी पडी । राम-
रामयुरु नुओषिर कुओङुडुकेकयुतु.

(2) मुझे आज दस आम खाने पडते हैं । नानु
इन्दु हतुतु मवुनहणुगलनु तनुडुकेकगुत्तुदु.

(3) विजयानंद को चार किताबें पढनी पडेंगी ।
विङयुनन्दनु नालु प्रुस्तुकगलनु डुदुडुकेकगुवदु.

(4) आपको आज भाषण करना है । तवु इन्दु
भुषणमवुडुकेकगुदु.

(5) रुद्रय्या को कलम खरीदनी होगी ।
रुदुरयुनु लुओषुनु कुओङुडुकेकगुवदु.

कर्मुके कु विभुक्ति प्रुत्तुयु हतुतुदुग अधुवु
कर्मुवु गुप्रुविदुग म्मुत्तु अकर्मुक कुरियु इदुग

ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕವಚನದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

(1) कमलाको आज दो वजं खाना पडा ।
ಕಮಲೆಯು ಇಂದು ಎರಡು ಘಂಟೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

(2) तुमको बेंगलूर कब जाना होगा ? ನೀವು
ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವುದು ?

(3) गीता को गांधी पकडने दौडना पडा । ಗೀತಾ
ಗಾಡಿ ಹಿಡಿಯಲು ಓಡಬೇಕಾಯಿತು.

(4) गुलामको लाचार होकर अपनी लडकी को
ही बेचना पडा । ಗುಲಾಮನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇ
ಮಾರಬೇಕಾಯಿತು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಕಾಲಗಳನ್ನು
ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಹೊನಾ, ಪಡನಾ ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.

- (1) आज मैं लडकों को हिन्दी पढाऊंगा ।
(2) माँ रोटी बनाती है । (3) बकुला कल अेक
हिन्दी गीत गायेगी । (4) सरस्वतीने अपने लिये अक
नयी साडी खरीदी । (5) शशिकला हिन्दी बोलती थी ।
(6) हम कल मेला देखने गये थे । (7) ग्वाला दूध
दुहता है । (8) सुशीला पानी लायी । (9) गोपालने
शरीबको कपडे दिये । (10) किसान खेत में बीज
बोता था ।

ಕ. ಶ:— ಮೇಲಾ(ಪು)-ಜಾತ್ರೆ; ಗ್ವಾಲಾ(ಪು)-ಗೌಳಿಗ.

(ಬ) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

- (1) ಅವರು ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. (2) ನಾವು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. (3) ಆಶೋಕನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ರಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. (4) ಶಿವಬಸಪ್ಪನವರು ಮುರಘಾಮಠಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಚೀಲ ಜೋಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. (5) ಸುನಂದಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದು ಘಂಟೆಗೆ ಏಳಬೇಕಾಗುವುದು. (6) ಅವರು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಸ್ವೇಶನ್ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. (7) ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿವರು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. (8) ದೇಶವು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮರಣದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು. (9) ನೇತಾಜಿ ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಬೋಸರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಬೇಕಾಯಿತು. (10) ಅವನು ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಗಾಗಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕ. ಶ:—ರಜೆ-ಠ್ಯಾಡ್ಲಿ(ಪ್ರೀ); ಚೀಲ-ಬೊರಾ(ಪು); ಜೋಳ-ಫವಾರ(ಪು); ವಾರ್ತೆ-ಖಬರ(ಪ್ರೀ); ಮರಣ-ಮೌತ(ಪ್ರೀ); ಹೋರಾಡುವುದು-ಲತನಾ |

ಪಾಠ 32

ದೇನಾ, ಲಗನಾ ಪ್ರಯೋಗ (ದೇನಾ, ಲಗನಾ ಪ್ರಯೋಗ)

ದೇನಾ ಇದು ಅನುಮತಿ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದು ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ 'ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡು' ಎಂದರ್ಥ.

ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮದ ಅಂತ್ಯ ನಾ ವು ನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:— ಜಾನೆ ದೋ; ಖಾನೆ ದೀಜಿಯೆ; ಫೀನೆ ದೆ; ಕರನೆ ದೋ; ಪಢನೆ ದೀಜಿಯೆ; ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇದು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ ಇದ್ದು ಭೂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನೆ ನಿಯಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—

- (1) मैं ने उसे किताब खरीदने दी ।
ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಗೊಟ್ಟೆನು.
- (2) शकुन्तलाने अपने बेटेको केले खाने दिये थे ।
ಶಕುಂತಲಾ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬಾಳೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಗೊಟ್ಟಳು.
- (3) किसने तुमको वहाँ जाने दिया है ?
ಯಾವನು ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಗೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ?

ಲಗ ಇದು ಆರಂಭಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದು ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ 'ಪ್ರಾರಂಭಿಸು' ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕೃದಂತ ಭಾವನಾಮದ ಅಂತ್ಯ ನಾ ವು ನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಭೂತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ನೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:—

- (1) आज सुबह से पानी बरसने लगा है ।
ಇಂದು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮಳೆಯಾಗಹತ್ತಿದೆ.
- (2) दीप जलने लगे । दीपಗಳು ಉರಿಯಹತ್ತಿದವು.
- (3) वह काम करने लगता है ।
ಅವನು ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

(4) मैं भी कलसे हिन्दी सीखने लगूंगा। नानु कೂड
नालैयिन्द हिन्दियन्नु कलियलारुणिसुवेनु.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

(अ) ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೆ
ದೇನಾ, ಲಗನಾ ಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಿ.

(1) वह मजदूर रोज सबेरे पाँच बजे से ही काम करता है। (लग) (2) मैं कलसे हिन्दी सीखूंगा। (लग) (3) मैंने अपना घोडा बेचा। (दे) (4) तुम वह काम करो। (दे) (5) कल पानी जोरसे बरसा था। (लग) (6) यह आम किसने खाया? (दे) (7) मैंने अपने दोस्तको पत्र लिखा। (लग) (8) वह लडकी मुझे देखकर हँसी। (लग)

(ब) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಿ:—

(1) ಅವನು ನನಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಗೊಡಲಿಲ್ಲ. (2) ಕಳ್ಳರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. (3) ಅವರು ನಮ್ಮ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. (4) ಒಡೆಯನು ತನ್ನ ಆಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ. (5) ಗುರುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆ ಟಿ ವಾ ಡ ಗೊ ಡು ತ್ತಾ ರೆ. (6) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗೀತೋಪದೇಶ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. (7) ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನಿನಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಗೊಡುವರೋ? (8) ನಿಮಗೆ ಈ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಯಾರು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು?

[ಕನ್ನಡ ಅನೇಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ]

ಶ್ರೀ. ಹುಂಡೇಕಾರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ. ಬೆಳಲದವರ, ಗುರುಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವರೆಂದು ಆಶಿಸುವೆ.

ಧಾರವಾಡ
೨೦-೫-೧೯೬೦

ಎಸ್. ಎಮ್. ಮೇಗೂರ
ಬಿ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ., ಡಿ. ಪಿ. ಈಡಿ., ಡಿ. ಬಿ. ಈ.,
ಎ. ಓ., ಮು. ಸ್ಕೂಲಬೋರ್ಡ್, ಧಾರವಾಡ.

ಹಿಂದಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಕೈದೀವಿಗೇಯಾಗಿದೆ !

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆ (ಮದ್ರಾಸ)ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಾಗೂ ಉಚ್ಚ ಪರಿಷ್ಕೇಗಳಿಗಾಗಿ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ ತಾವು ಪಡೆದ ಅನುಭವದ ಸಾರವನ್ನು ಲೇಖಕದ್ವಯರು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದಂತಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿವಿಧಾಂಗಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯಾದರೂ ಸುಗಮವಾಗಿ, ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಸವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಲಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಮನಂಬುಗುವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ೫, ೬ ಮತ್ತು ೭ ನೆಯ ಇಯತ್ತೆಗಳ ಪಾಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬರೆಯಲಾದ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಬಾಲಕರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಯಾರ ನೆರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಹಿಂದಿ ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಗೂ ಕೈದೀವಿಗೇಯಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಣವು ಅಂದವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಲೇಖಕರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ; ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪ ಗೊಂಡ "ಆದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-1"ವು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಧಾರವಾಡ
1-೬-೧೯೬೦

ಶ್ರೀ. ಯ. ಶೀಲವಂತ,
ಬಿ. ಎ., ಎಮ್. ಈಡಿ., ಡಿ. ಪಿ. ಈಡಿ., ಡಿ. ಬಿ. ಈ.,
ರಾ. ಭಾ. ವಿಶಾರದ,

ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವರ ಮನಸ್ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ !

ಒಂದು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರ ರಸ್ತಿ ಬಿದ್ದರೆ, ಲಘವಾ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಿದ್ದರೆ, ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ-ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಚಿತವಾದರೂ, ಇಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಅದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಮಾಡಿ-ಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಭಾಷೆಗೆ ಆಧಾರವಾದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ-ದಿಂದಲೇ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಲೋತ-ಜೊತೆಗೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಕರಣದ ಅಭ್ಯಾಸ, ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಸ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾದರಣೆಗಳಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. 'ಅದರ್ಶ ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-1'ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎ. ಎಚ್. ಹುಂಡೇಕಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಎಚ್. ಬೆಳಲದವರ ಇವರು ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವರ ಮನಸ್ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆ, ಹಿಂದೀ ಗೌಡಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾಗು-ತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕಠಿಣವಾದ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತು. ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುವ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಯಾವ ತರಹದ ತೊಂದರೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರಬಹುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಮನಗಂಡ ಶ್ರೀ ಹುಂಡೇಕಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬೆಳಲದವರ ಇವರು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಹಿಂದೀ ಕಲಿಯಲೆತ್ತಿಸುವ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ತುಂಬ ಉಪ-ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಪಾಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಧಾರವಾಡ
೧-೬-೧೯೬೦

ಪ್ರೊ. ಸರೋಜಿನಿ ಮಹಿಷಿ
ಎಮ್. ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ.
ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ರತ್ನ
ಜನತಾ ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ

